

Aino-Helena Lindén

Aino Pedagogian Ihmemaassa

”Miks kaikki on niin vaikeaa”

Metropolia Ammattikorkeakoulu
Musiikkipedagogi AMK
Musiikin koulutusohjelma
Opinnäytetyö
30.11.2011

Tekijä Otsikko	Aino-Helena Lindén Aino Pedagogian Ihmemaassa
Sivumäärä Aika	38 sivua + 2 liitettä 30.11.2011
Tutkinto	Musiikkipedagogi AMK
Koulutusohjelma	Musiikin koulutusohjelma
Suuntautumisvaihtoehto	Pedagogi
Ohjaaja	Kristiina Peltonen
<p>Tämän työn tarkoituksena on löytää vastauksia kysymykseen: miten uudistaa pedagogiikkaa siellä, missä opiskelija reagoi keskeyttämällä ammattiopintonsa?</p> <p>Tarkoituksena on löytää keinoja luovuuden herättämiseksi sekä motivaation ylläpitämiseksi ja etsiä vastauksia kysymyksiin, mitä on tapahtunut ja miksi.</p> <p>Työn keskiössä ovat erään opintonsa keskeyttäneen opiskelijan haastattelut ja hänen opiskeluhistoriansa pääpiirteittäin sekä kuvauksia oppilaitoksesta, jossa hän on opiskellut. Sekä opettajuus, opettamisen filosofia, feministinen musiikintutkimus, innovaatio ja identiteetin rakentuminen että rytmiikan uudistuva pedagogia kuin myös ns. vanhan musiikin mahdollisuudet ovat pohdintojen alla. Lisäksi peilaan omaa suhdettani tähän aineistoon sekä aineiston suhdetta (nyky-)yhteiskuntaan.</p> <p>Meissä asuu myyttinen peruspelko kaiken tuntemattoman edessä. Varttuneempana pelko tiivistyy tiedoksi elämän lyhyydestä ja kiireestä saada itsensä toteutuminen valmiiksi. Mielestäni kysymys on paitsi opettajuuden muutoksen, myös kokonaisen kulttuurin hengen muutoksen tarpeesta.</p>	
Teos/Esitys/Produktio	
Avainsanat	hyvyys, totuus, kauneus, luovasti viisas sekä hymy, kyyneleet, kosketus, rukous ja rakkaus

Author Title	Aino-Helena Lindén Aino in the Wonderland of Pedagogy
Number of Pages Date	38 pages + 2 appendices 30 November 2011
Degree	Music pedagogy
Degree Programme	Music education
Specialisation option	Pedagogy
Instructor	Kristiina Peltonen
<p>The purpose of this paper is to find answers to the following question: How can those aspects of (music) pedagogy which contribute to student dropout rates at institutions of higher learning be revitalized?</p> <p>The objective is to find ways to stimulate creativity, maintain motivation and answer the questions; what has happened, and why?</p> <p>The premise of this paper is based on a series of interviews with a student dropout, his history and descriptions of the school where he studied. To be a teacher, the philosophy of teaching, feminist musicology, innovation, building identity, renewal of the pedagogy of rhythm and possibilities offered by Old Music, are all considered. Current society's, as well as my personal, relationship to the above is considered.</p> <p>A basic eternal fear of the unknown lives in all of us. As we mature we begin to realize how short life is and we hasten to accomplish self-realization. In my opinion there is a need for change in our society, not only in education, but within the spirit of its entire culture.</p>	
Work/Performance/Project	
Keywords	virtue, truth, beauty, creative wisdom, smile, tears, touch, connection, prayer and love

Sisällys

1	Johdanto	1
2	Identiteettiteorioita	4
2.1	Identiteetin muodostuminen: 3 historiallista käsitystä	4
2.2	Hallin postmoderni identiteettikäsitys: 5 teoreettista näkökulmaa	5
2.3	Feministinen ajattelu musiikintutkimuksessa	6
3	Konservatorioiden identiteeteistä	8
3.1	Toiseuden ongelma	8
4	Mitä on ja on opettajuus?	10
4.1	Platon ja opettamisen ajaton ongelma	10
4.2	Opettamisen kaavoista	12
4.3	Kaksoissidos	13
4.4	Ihmisen kuuleminen	14
5	kohtaamisen vaikeus eri tasoilla	14
5.1	Oppilaan ja opettajan kohtaaminen	14
5.2	Oppilaan ja oppilaan kohtaaminen	18
5.3	Kollegiaalinen kohtaaminen	19
5.4	Oppimisympäristön problematiikkaa	20
5.4.1	Mitä kuuluu?	21
6	Muusikon Manala	22
6.1	Oppilaitosidentiteetin manifestaatio	22
6.2	Muusikoista ihmisiksi	22
6.3	Tulevaisuus	29
7	Loppulääkitys	29
7.1	Ura-maniasta	29
7.2	Mitä on tapahtunut ja miksi?	29
7.3	Arnon Kuuri / Vinttiympyrä	31

Liitteet

Liite 1. Musiikillisen kasvun diagrammi

Liite 2. Musiikkipedagogiikan malli ryhmätyönä

1 Johdanto

”Kun löytöretkeilijät saapuivat Amerikan mantereelle, heidät nähtiin, mutta ei heidän laivojaan, koska intiaanit eivät olleet ennenkään laivoja nähneet.” (Oksanen 2007, 22) Mihin suuntaan lähteä? Elämä on aina lähtemistä. Paikalleen ei voi jäädä. Otetaan esimerkiksi porkkana. Porkkana ”jököttää” paikallaan, eikä liiku niin kuin esim. mato sen ympärillä. Jos porkkanan varsi ei rupea kasvamaan, eli liikkumaan ylöspäin, se on todennäköisesti näivettymässä, eikä siis liioin kasva alaspäin. Porkkana tarvitsee mm. valoa. Ja itse porkkanahan kasvaa pimeässä, siellä matojen seassa. Eikö ole mystistä?

Tavoitteena tässä työssä on pureutua huomaamattoman ja vieläkin vaietun todellisuuden sekä musiikkioppilaitospedagogiikan tiedostamattomien puolien tarkasteluun. Tarkoituksena on herättää musiikkioppilaitoksissa toimivien ihmisten kriittinen tietoisuus, ja pyrkiä sen kautta muuttamaan todellisuutta entistä inhimillisemmäksi. Tarkoituksena on avata ovia vapauttavaan ja turvalliseen kyseenalaistamiseen ihmisten ja laitosten toiminnassa. Ajatellaanpa musiikissa tarkan pisteellisyysnoudattamaa alarytmiä, joka itse asiassa tuhoaa pisteellisyysnoudattamaa idean. Nuottikirjoitus voi olla vailla sitä, mitä sillä on tarkoitettu. Uskomuksissamme saattaa siis olla huomaamattamme virheitä.

Väärä sana tai ruotuun ojennus työpaikalla voivat nujertaa luovuuden kerrasta. Luovuudelle otollinen ilmapiiri syntyy vain, jos erilaisuus hyväksytään, ihminen saa tilaa ja aikaa. Kehittyäkseen ihmisen on opittava sietämään omaa epätäydellisyyttään.

Tässä työssä on käytetty lähdemateriaalina muistiinpanoja Metropolian ja Haaga-Helian musiikkipedagogian luennoilta sekä aiheeseen liittyviä kirjoja, Ira Multaharjun pro gradu -tutkielmaa 2009, Kimmo Lehtosen kirjaa ”Maan korvessa kulkevi...”, Ralf Gothonin teoksia ”Luova hetki” sekä ”Pyörikö kuu”. Olen myös käyttänyt muutamien opiskelijoiden opinnäytetöitä tai graduja. Metropolian luennot ja Haaga-Helia liittyvät muuttumattomaan/muutuvaan opettajuuteen. Ira Multaharjun pro gradu valaisee mielenkiintoisella tavalla yhteiskunnallista kontekstia. Ralf Gothoni ja Kimmo Lehtonen kritisoivat voimakkaasti opetuskäytäntöjä ja laitosten ”piilosysteemeitä” ja niiden seuraamuksia. Vuosien varrella olen koonnut omaan muistikirjaani filosofisia ym.

ajatuksia, joita käytän tässä vuorovaikutteisessa työssäni unohtamatta spontaania lähestymistapaa.

Luennoilta poimittuja minulle tärkeitä ajatuksia ovat: uskomukset, luova ajattelu, rationaalinen ja reflektiivinen ajattelu (kaaoksen hallinta), tarkoituksenmukaisuus. Lisäksi kokemukseen palaaminen, aiemmin koetun uudelleen arviointi, ajatukset, tunteet ja vastuu. Lisään muistiinpanoistani: ”Tietoisuus ja ammatti – identiteetti. Mitä olen? Minkä arvoista se on, mitä olen. Itsestään selvyyksien kyseenalaistaminen.”

Kun ja jos yksilö joutuu silmätysten tilanteeseen, jossa tuttu ympäristö alkaa muistuttaa viidakkoa, hänelle voi käydä kuin Orfeukselle manalassa, eli ulkopuolisen tahon vaikutuksesta inspiraatio kuolee. Kokemus heijastuu kaikkeen muuhun kuin itse kokemukseen. Yritän siis heittäytyä tällaiseen viidakkotuntemukseen toisenlaisen kirjoitustyyliin, flow-tekstin avulla (luvuissa 5 ja 6). Se kuvaa asian vaikeutta ja sitä, että elämää on ehkä vaikea hahmottaa.

Työni keskeinen tavoite on löytää ”koti” ilmiön keskiössä olevalle opiskelijalle kuin myös hänen opiskelutovereilleen sekä opettajille. Lisäksi toivon, että kaikista musiikkioppilaitoksista tulisi musiikillinen koti laitoksen sijasta. Tekstistä selvinnee, mitä tarkoitan tällä ”kodilla”.

Olen nimennyt keskeyttäneen opiskelijan ns. ”etniseksi” tapaukseksi, josta kerron tuonnempana. Siitä syystä käytän hänestä Suomen kielen murteellista nimitystä ”Tappaus”.

Työni olemisessa pyrin seuraamaan Ciceron (106 – 43 eKr.) ohjetta, jonka mukaan meidän täytyy esityksellämme tehdä kaikkemme, jotta voisimme herättää oppilaan, toisin sanoen vetää hänet ulos piilopaikastaan. Opettajan peruspyrkimyksenä on opetuksellaan edistää ihmiskunnan parasta, koska ihmiset eivät muodosta yhteisöjä ainoastaan elämän perustarpeiden vuoksi. Musiikkikasvatuksen päämäärä on estää ihmistä joutumasta eksyksiin itsestään ja samalla antaa hänen tulla osaksi yhteisöä, sillä ilman yhteisöä ihminen ei voi elää.

Haluan sisällyttää työhöni edes pienen osan käsialalla kirjoitettua tekstiä, sillä käsiala on projektio itsestä. Ja jos persoonallisuudessa tapahtuu muutoksia, se näkyy käsialassa. Palaan tuonnempana käsialaan liittyvään alakoulukokemukseeni ja oman vapaan tahdon illuusioon verrattuna reduktionistiseen totuuden etsimiseen. Kauko-ohjattava eläin on jo keksitty ja on vain ajan kysymys...

Miten tämä kaikki liittyy musiikkiin? Aivotutkija Daniel J. Levitinin uudet laboratoriokokeet ovat mullistaneet jopa uusimpia aivotutkimuksia. Musiikki jakaantuu kaikkialle aivoihin eli kaikkialle elämään.

Työpöydälläni on lukematon määrä kirjoja pakkomielteen tieteestä opettajuuden psykologiaan, luovasta hetkestä aina kuuhun saakka, ja siinä ohessa lentävät enkelit, jotka vievät kotiin...

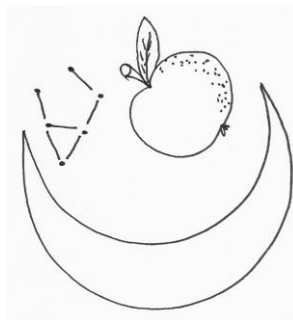
Keskeisenä näen nykyään yhä useammin vilahtavan kysymyksen: mitä pidetään oppimisena? Mitä opimme ja miksi? Mitä tapahtuu ihmisessä, kun hän oppii soittamaan? Itse olen elinikäinen oppija. Sellainen hitaasti oppiva, mutta ihanaa valoa tulvii etanoiden maailmasta. Nimittäin uusimpien aivotutkimusten perusteella etanoillakin on pitkäaikaismuisti. Ah, etanainen, näytä sarves! Onko huomenna... niin, mitä huomenna on, emme voi tietää. Avaan kirjan Musiikki ja aivot sattumalta s. 114, 4. luku. Otsikkona on "Sävelkulun ennakointi."

Levitin aloittaa: "Olen häissä ja alan kyynelehtiä. Se ei johdu vain sulhasesta ja morsiamesta huokuvista toivosta ja rakkaudesta, kun he seisovat ystäviensä ja perheen edessä, koko elämä edessään. Alan itkeä, kun musiikki alkaa..." Jatkaen: "Järjestykseen on kuitenkin kuuluttava odottamaton osa, tai muuten se on tunteellisesti lässähtävää ja konemaista." (Levitin 2010, 114.) Olisiko tässä jotain, mistä esim. rutinoitunut pedagogi voisi hyötyä? Luulemme, että musiikki suoraan puhuttelee tunnetta.

Monille musiikki merkitsee vain suuria mestareita. Levitin esittelee, mistä musiikki koostuu, mm. "äänen voimakkuudesta, sävelkorkeudesta, melodisesta kaarroksesta, kestosta (tai rytmistä), temposta, sointiväristä ja paikasta tilassa ja jälkikaiunnasta". (Levitin 2010, 21-24.) Lisäksi ei pidä unohtaa, että ihminen on monimutkainen psykofyysinen kokonaisuus. Elementtien väliset suhteet ovat tärkeitä. Mielestäni koko

musiikin käsitys on siis muuttumassa radikaalisti, ja silloin myös ihmisten ja opetuksen on muututtava, tai se tulee muuttumaan vähitellen.

Teoksessa ”Opettaja peilissä” Outi Raehalme kertoo hänelle merkittävistä seikoista pedagogiassa: hyvyys, kauneus, totuus, luovasti viisas. Opettajuudessa mahdollisuus tehdä hyvää on niin ilmeistä, ettei sitä tule aina muistaneeksi. (Vuorikoski, Törmä (toim.) 2004, 81). Mitä on tämä mahdollisuus tehdä hyvää? Miksi se unohtuu, jos unohtuu? Miten voimme tehdä hyvää kaikille, jotka ovat näissä tilanteissa syystä tai toisesta? Asiat koostuvat eri elementeistä ja jokainen tekee omat tulkintansa – kuten seuraavan kuvankin suhteen.

2 Identiteettiteorioita

2.1 Identiteetin muodostuminen: 3 historiallista käsitystä

”Identiteetin luominen on tulevaisuutta kohti kulkemista menneisyyden riippusillalla”.
(Aino-Helena Lindén)

Stuart Hall on kulttuuriteoreetikko, joka kirjoittaa identiteetistä mm., että vanhat identiteetit, jotka ennen vakauttivat sosiaalista todellisuutta, olivat aika staattisia ja ovat rappeutumassa. Tämä muutosprosessi horjuttaa niitä rakenteita, joihin ihmiset ennen tukeutuivat. Niitä pidettiin pysyvinä ja identiteettiprosessi käsitettiin aiemmin lähinnä identiteettikriisinä. Hall erottaa kolme historiallista käsitystä identiteetistä: ”valistuksen subjekti”, ”sosiologinen subjekti” ja ”postmoderni subjekti”.

Ensimmäinen käsitys perustui pysyvyyteen, minuuteen, jolla on järki, tietoisuus ja toimintakyky sekä kehittyvä sisäinen ydin, minuus. Käsitys on hyvin individualistinen. Sosiologinen subjekti otti huomioon muutoksen ja minän suhteen ”merkityksellisiin

toisiin”. Sen mukaan ihmisen identiteetin käsitetään muodostuvan minän ja yhteiskunnan vuorovaikutuksessa. Nykyään ympärillämme olevat rakenteet muuttuvat ja horjuvat ja ovat ristiriitaisia. Identiteettimme koostuu jopa yhteensopimattomista elementeistä, joista on tulossa avoimempia, moninaisempia ja samalla ongelmallisempia. (Hall 2002, Multaharjun 2009 mukaan, 47.)

Nykyinen postmoderni subjekti prosessoituu historiallisesti (ei biologisesti) ottaen eri identiteettejä eri aikoina. Täysin yhtenäinen, loppuunsaatettu, varma ja johdonmukainen identiteetti on Hallin mielestä fantasiaa. Merkitysten ja kulttuuristen representaatiojärjestelmien lisääntyessä kohtaamme moninaisuuden, joka mahdollistaa ainakin tilapäisen identifioitumisen mihin tahansa niistä.

2. 2 Hallin postmoderni identiteettikäsitys: 5 teoreettista näkökulmaa

1900-luvun aikana on tapahtunut ”subjektin hajakeskitys” pois kartesiolaisesta keskiöstä, jossa pyrittiin luonnon, ihmisen ja maailmankaikkeuden toiminnasta tehtyjen havaintojen perusteella todistamaan rationaalisesti Jumalan olemassaolon ja kaiken olemassaolon tarkoituksenmukaisuus. Hall jakaa hajakeskitykset viiteen teoreettiseen ja tieteelliseen näkökulmaan: marxilaiseen ajatteluun (ihminen vieraantuu omasta luonteestaan ja omista mahdollisuuksistaan yhteiskunnan hyväksi), freudilaiseen ”tiedostamattoman” löytymiseen (identiteetti muodostuu aikaa myöten tiedostamattomissa prosesseissa, kuten kuvittelussa), jolloin yritämme täydentää subjektia ulkomaailmaan peilaten, kokonaisuuden puuttuessa. Tämä käsitys todentuu mielestäni musiikin asymmetrisessä logiikassa.

Kolmas käsite liittyy strukturaaliseen kielitieteeseen ja Ferdinand de Saussureen. Hänen mukaansa asemoimme puhuessamme itsemme osaksi kielen sääntöjä ja kulttuurimme laajempia merkitysjärjestelmiä.

Neljäs näkemys perustuu filosofi-historioitsijan Michael Foucault’n ”modernin subjektin” genealogiaan. Sen mukaan yhteiskunnallinen kurinpitovalta soveltaa hallinnollista järjestystä, ja sen tavoitteena on valvoa yksilöä tuottaen siitä yhteiskunnallisiin sääntöihin mukautuva ruumis ja subjekti. Koska kurinpitovallan lisääntyminen lisää

yksilötasolla toisaalta eristyneisyyttä, valvontaa ja yksilöitymistä, sitä ei Hallin mukaan tarvitse täysin hyväksyä.

Viimeisenä tulee feminismi, niin teoreettisena kritiikkinä kuin yhteiskunnallisena liikkeenä, joka nousi 1960-luvulla uusien yhteiskunnallisten liikkeitten joukkoon.

Nämä kaikki viisi keskeisintä teoreettista taustaa ovat Hallin mukaan siirtäneet historian kuluessa yksilöidentiteetin kohti moninaisuuden dynamiikkaa. Yhteiskunnallisia rakenteita ovat esimerkiksi kuvitteellinen yhteisö sekä ”kansä”, joka ei ole poliittinen yksikkö vaan kulttuurinen representaatiojärjestelmä. Kieli ja antropologia sekä psykoanalytiikka määrittävät myös identiteettiä. Hall tiivistää, että jokainen (”minä”) puhuu tietystä paikasta, joka vaihtelee ja on koko ajan muutoksessa. Täydellinen identifikaation saavuttaminen sisältää ristiriitaisia kulttuurisia ihanteita, eikä siten ole mahdollista – ristiriitaisuudessaan se olisi osittain fantasiaa. (Hall 2002, Multaharjun 2009 mukaan, 47.)

Nykyajan postmodernit globaalit identiteetit liittyvätkin siihen, kuinka historian, kielen ja kulttuurin tarjoamia resursseja käytetään tullessa joksikin. Ne liittyvät niin traditioiden keksimiseen kuin itse traditioihin; *ei paluuna juurille, vaan tulemaan toimeen sen reitin kanssa, joka johtaa juuriimme*. Tehdessämme identiteettivalintoja valtasuhteet voimistavat tai heikentävät niitä. Identiteetit ovat lisäksi niitä pisteitä, joihin kiinnitymme tilapäisesti, ja liikkuessamme kiinnitymme taas muualle. Tällainen käsitys käy ilmi muidenkin teoreetikkojen analyyseistä (Multaharju 2009, 54).

2.3 Feministinen ajattelu musiikintutkimuksessa

Feministinen musiikinteoria tutkii äänelle perustuvien rakenteiden hahmottamisen tapoja. Miten yhteiskunta ja sosiaaliset suhteet ovat muovanneet sen mielen, joka on hahmottanut ja hahmottaa, ja joka on tulkinut ja tulkitsee, kuin myös on luonut ja luo musiikkia? Musiikintutkimuksessa on tuotu esille mm. äänenmuodostusta ja sen vaihteluja eri musiikkikulttuureissa. Esimerkkeinä mieleeni tulevat Vox Silentii, Oliphant tai Suden aika. Äänenmuodostusta pidetään yhtenä merkittävimmistä musiikkia yhdistävistä ja erottavista tekijöistä. Toinen yhtä tärkeä on esityskäytäntö.

1820-30 alkoi taidemusiikin kanonisoituminen ja julkaistiin ensimmäiset musiikin antologiat. Musiikinhistoriaa alettiin tarkastella tiettyjen tyylien ja niiden vaihdosten historiana, tyylikausina. Sen sukupuolijärjestelmä on myös yksipuolinen ja koostuu lähes yksinomaan miesten teoksista ja toiminnasta.

Sonaattimuodon varhaiset teoreetikot (esim. A. B. Marx) ovat luonnehtineet pääteemaa maskuliiniseksi, kun taas siihen kontrastoituvaa sivuteemaa on pidetty feminiinisenä. Termit ovat herättäneet feministisen kritiikin kiinnostuksen samoin kuin se sonaattimuodon vakiopiirre, että sivuteema esiintyy kertausjaksossa pääsävellajissa. Feminiiniseksi määritellyltä ”toiselta” teemalta riistetään siten sen oma identiteetti, oma musiikillinen avaruus (”oma huone”), jolle käy niin kuin oopperoiden naisille: sen on alistuttava patriarkaaliseen tahtoon. Ns. absoluuttiseen musiikkiin on piiloutunut misogyyneisiä kertomuksia, jotka toteuttavat maskuliinisen subjektin fantasioita. Tosi-elämässä jouduin itse sivuraiteille, kun minut äitiysloman alussa irtisanottiin toimesta, jossa olin ollut 10 vuotta.

Musiikinhistorian lehdiltäkin naissäveltäjät ovat lähes puuttuneet. Kaija Saariaho (1951) on kertonut tehneensä paljon työtä päästäkseen nais-etuliitteestä eroon ja kohdanneensa vakavia itsetunto-ongelmia em. syistä johtuen. Eräskin päivälehti kirjoitti: ”Kuka kuuntelisi Saariahon sävellyksiä, jos hän olisi ruma nainen?” (Moisala 1994).

Tuon esiin vielä kirjailija Martin Amisin ajatuksia. Hän on siinä mielessä mielenkiintoinen mieskirjailija, että hän on ”vanhentunut” feministiksi. Naisen paikan Amis näkee olevan siellä, missä päätöksiä tehdään, koska naiset ovat vähemmän taipuvaisia väkivaltaan. Hän viittaa aivotutkimuksiin, ei myötäsyttyiseen taipumukseen. Lisäksi hän viittaa tunteiden pinnallisuuteen kulttuurissamme. Herää kysymys, minkälainen ihmiskäsitys meillä siis tänä päivänä on, kun opetamme tulkitsemaan musiikkia? Miehet ovat hallinneet viisi miljoonaa vuotta, joten muutos ei tapahdu sukupolvessa. (Lehtinen 2010) Vaikuttaa vahvasti näin olevankin, sillä menee melkein mihin tahansa harrastukseen, naiset ovat enemmistönä itseään kehittämässä.

3 Konservatorioiden identiteeteistä

3.1 Toiseuden ongelma

Etnisyys on alkujaan kristillisyyteen ja Raamatun tekstiin pohjautuva käsite, jossa se määriteltiin ei-kristittyjen kautta "toiseuteen". Ajan myötä kristillinen merkitys hävisi lähes kokonaan, ja etnisyys tarkoitti "toiseutta" yleensä. Etnisyys nousi keskusteluun 1960-luvulla, kun syntyi ihmisoikeuksia ja vapautta käsitteleviä liikkeitä.

Tässä yhteydessä etnisyydellä viitataan niihin päätöksiin, joita ihmiset tekevät viestittäessään ja kuvatessaan kulttuurista identiteettiään. Erilaisten identiteettien rakentumisen prosessi kohtaamisineen, konflikteineen, ym. seikkoihin suhteessa *toisiin* tekee kulttuurista ongelmallisen kokonaisuuden ja lopulta muuttaa sitä.

Globalisaation mukana klassiset kansat ja heimot vanhassa merkityksessä ovat häviämässä, mutta ihmisten asenteissa on havaittavissa voimistuvaa tarvetta "paluusta etnisyyteen" – vrt. konservatorioiden tarve perinteissä pysymiseen. Tämä näkyy kasvavana historian tutkimisena ja juurten selvittämisenä kaiken uuden keskelläkin. Ihmisillä vaikuttaa olevan tarpeita kuulua ja identifioitua etnisiin ryhmiin sekä määritellä itseään oman historiansa kautta.

Etninen ja kulttuurinen identiteetti näyttävät rakentuvan prosessissa, jossa historia ja kulttuuri peilautuvat eri paikoista toisiinsa. Tämä tapahtuu esimerkin kautta siten, että löytääkseen esimerkiksi afroamerikkalaisen identiteettinsä amerikkalainen hahmottaa nykyistä paikkaansa, kulttuuria, jossa hän elää ja johon hän samastuu. Ensimmäinen peilaus kohdistuu niihin elementteihin ja taustoihin, joista hänen oma minäkuvansa muodostuu, ja sen jälkeen hän alkaa taustoittaa niitä osasia, joiden kokee johtaneen nykyiseen tilanteeseen (koska ulkopuoliset ilmeisesti määrittelyssään myös tekevät niin).

Jos esim. afroamerikkalaistaustainen amerikkalainen haluaa identifioitua vaikkapa eurooppalaisiin siirtomaaisäntiin ja rakentaa identiteettinsä sen historian ja kulttuurin kautta, saattaa lopputulos vaikuttaa ulkopuolelle erikoiselta, ristiriitaiselta tai

yllättävältä (niin kuin transvestiiteilla biologisten ja sosiaalisten identiteettien roolin vaihtaminen). Teoriassa se on kuitenkin mahdollista.

Eri paikoissa ja eri historiallisissa tilanteissa etniset ja kulttuuriset painotukset, arvostukset ja sitä kautta identiteetti määrittyvät yhteiskunnallisesti sitä kulloinkin hallitsevan ryhmän mukaan "toiseuden" käsitteestä, jota Hall pitää identiteetin rakentumisprosessissa ehkä keskeisimpänä. Se voidaan nähdä historiallisesti ja paikallisesti ajassa ja paikassa eriytyväksi peiliksi. Tämä tarkoittaa, että koska "toiseuden" määrittäminen muuttuu jatkuvasti ajan kuluessa, on myös paikallaan pysyvien ihmisten prosessoitava kulttuurista identiteettiään ympäristön muuttuessa. (Hall 1999, Multaharjun 2009, 47 mukaan.)

Neuvostoliittolaisten paluumuuttajien identiteettiä tutkinut Merja Reijonen rakentaa etnistä ja kulttuurista identiteettiä muistuttaen, että kulttuurien ja ryhmien välillä on aina niin erilaisuuksia kuin samanlaisuuksiakin. Hallitsevilla ryhmillä on aina valta päättää, minkä väylien kautta sosiaalinen tila kulloinkin organisoituu. (Reijonen 2002, Multaharjun 2009, 53 mukaan.) (liite 3)

Olen havainnut erikoisesti nuorten etsivän yhä enemmän marginaalisia ominaisuuksia imaginaaristen uskomusten ja tilojen kautta, selviytyäkseen artikuloitien jatkumossa. Identiteetit koetaan tosiksi jossain rajallisessa ajassa ja paikassa. Kuitenkin yksilön ja ryhmän kyky selviytyä on riippuvainen kielen, kulttuurin ja oman menneisyyden resursseista. "Henkisiä ohjelmia" on tarjolla ja ne voivat olla psykologian ja uskonnon käyttämien menetelmien kyllästämiä ja johtaa riippuvuuteen. Minästä voikin tulla valheellinen itse, narsistinen pelon ja itsesuojausverho tai panssari.

Menneisyys hylätään menetettynä ja nykyisyys mielletään tukipilariksi tulevaisuudelle. Ajan rajoittaminen lineaariseksi jättää sen vaille olemusta. Sama pätee musiikin tulkittamisessa. Ihmisen omaan vierauteen (esimerkiksi musiikissa improvisointi) tutustuminen ja sen ilmaiseminen on se tie, joka johtaa juurillemme. Silloin välttämättömyyden ("sisäinen tuli") ja ulkoisen dynaaminen tasapainoilu saavat aikaan alistamisen ja vastustuksen samanaikaisen läsnäolon.

Kasvu on muutosta, mutta jos asioita tapahtuu liian nopeasti, mikään ei ehdi tasaantua, kehittyä ja kasvaa. Musiikki on ihmisessä ja sen löytyminen ei ole ihmisen ulkopuolella. Musiikin vaihtoehtopedagogiikat ovat toimineet Suomessa jo 30 vuotta.

4 Mitä on ja on opettajuus?

4.1 Platon ja opettamisen ajaton problematiikka

Platonin (427-347 eKr.) filosofiassa havainnollistuu opettamiseen kuuluva ihmisten kohtaamiseen liittyvä problematiikka. 400-luvulla yhteiskunta muuttui markkinatalouden suuntaan. Elintaso kohosi, mutta sitä seurasivat epäkohdat, kuten oman edun tavoittelu, omaisuuden kerääminen ja moraalinen rappeutuminen. Kasvatuksen tehtävänä oli ihmisen sisäisen herruuden ja moraalisen itsehallinnan tavoite, mikä oli terveen yhteiskunnallisen elämän perusta.

Valtio-teoksessaan Platon kuvailee ihmisiä, jotka ovat lapsuudestaan asti olleet luolassa kahlittuina. Kahle on estänyt heitä kääntämästä päätään, joten he ovat voineet katsoa vain luolan suuntaan. Ylempänä ja kauempana heidän selkensä takana palaa tuli. Tulen ja vankien välissä kulkee tie, ja sitä pitkin on rakennettu muuri. Tiellä kuljetetaan erilaisia esineitä, joiden varjot heijastuvat muurin yli seinälle. Vangit ovat nähneet vain näitä varjoja koko elämänsä. He ovat tottuneet pitämään todellisuutena esineiden varjoja. Mikäli vanki vapautettaisiin lähtemään liikkeelle, hän menisi pyörälle päästään ja joutuisi väistämään valoon katsomista ja pitäisi varjomaailmaa todellisempaan. Mikäli vanki pakotettaisiin nousemaan pimeästä luolasta kohti auringon valoa, hän häikäistyisi ja pyristelisi vastaan. Vähitellen tottumalla hän alkaisi erottaa himmeämpiä esineitä ja lopuksi auringonkin. (Sallila, Malinen 2002.)

Platon kuvaa näin sielun kohoamista ajatuksella tavoitettavaan maailmaan, todelliseen pysyvään tietoon (episteme). Luolasta ulos tunkeutumiseen tarvitaan ulkopuolisen apua. Aivan samoin syntyessään ihminen tarvitsee ulkopuolisen apua. Entä Kristuksen ylösnousemus? Onko siinäkin kysymys samoista asioista?

Kharmides-dialogissaan Platon toteaa, että on järjetöntä olettaa, että ihminen voisi tietää, mitä hän ei tiedä (Sallila, Malinen 2002, 20). Tarvitaan siis hyvää opetusta ja kasvatusta, taitavia opettajia ja kasvattajia, jotta tulevat filosofit, kuten Platon toteaa, voivat kohota luolan hämäryydestä todelliseen, pysyvään tietoon.

Kasvuprosessia Platon kuvaa hyvin vaivalloiseksi ja aikaa vieväksi, mutta kun oppilaat ovat tulleet kasvatetuiksi, nousseet ylös ja nähneet itse hyvän, on heidän velvollisuutensa laskeutua takaisin vankien luo ja ohjata valtiota, yksityisiä kansalaisia ja itseään.

Hyvän ja puhtaan itse kokenut on pakotettu muuttamaan maailmaa kauniin ja hyvän järjestyksen suuntaan. Filosofit ovat hallitsijatoimensa ohella erityisesti myös opettajia ja kasvattajia. Kuvatessaan filosofien laskeutumista pysyvän tiedon maailmasta luolan hämäryyteen Platon tulee samalla kuvanneeksi *opettamisen ajattoman probleeman*. Siirtyminen valosta maanalaiseen hämäryyteen saa filosofinkin nimittäin näkemään ensin pelkkää pimeää. Hämäräsokeudessaan hän voi käyttäytyä suorastaan kömpelösti ja näyttää naurettavalta, eikä aluksi kykene kilpailemaan luolan asukkaiden kanssa varjojen tuntemisesta. Toisekseen nämä voivat tehdä vastarintaa. *Kohtaamisen pedagoginen ongelma on tässä*.

On siis kaksi erilaista maailmaa, joiden asukkaiden tapa hahmottaa ilmiöitä on hyvin erilainen. Opettajuus on siis viisautta ja taitoa. Opettajan on suostuttava laskeutumaan alas oppilaansa puutteellisen tiedon tasolle. Ilman alas laskeutumista ei voi olla ymmärtämistä. Ilman ymmärtämistä ei ole kohtaamista. Ilman kohtaamista ei ole dialogia. Ilman dialogia ei ole ylös tiedon valoon johtavaa oppimisen ja kasvun tietä, sillä luolasta ulos tunkeutumiseen tarvitaan ulkopuolista apua. Platonin kuvauksessa alas laskeutuminen merkitsee filosofien ja vankien yhteistä osallisuutta sekä vaivoista että kunniaa. (Sallila, Malinen 2002, 22)

Alas laskeutuessaan opettaja tulee osalliseksi hämäryydestä, mutta ei ole sen alainen, eikä toteuta hämäryyden maailman periaatteita omassa elämässään ja ajattelussaan. Hän on yhtä aikaa osallinen ja vapaa. Hän ymmärtää, mistä hämärässä maailmassa on kyse. Kohtaaminen todentuu dialogissa. Kyseessä on ikään kuin opettajan ja oppilaan yhteinen vaellus, mielen maisemien vaellus (jalassa "vaelluskengät"). Opettaja tuntee

maaston ja rohkaisee oppilasta vierellään. Kiviä ja kantoja on molempien tiellä. Uusia polkuja, uusia luonnon ilmiöitä on joka puolella. Opettaja voi myös itse kulkea oppilaan perässä. Näin he hengittävät samaa ilmaa, ja opettaja kehottaa oppilasta havainnoimaan maiseman rikkauksia tehden itse samoin. Näin he oppivat yhdessä.

Nykyteoreetikko Mezirov (1991) tarkastelee merkitysperspektiivejä, joilla hän tarkoittaa episteemisten, kulttuuristen ja psyykkisten olettamusten rakenteita, eräänlaisia orientoivia viitekehyksiä ja uskomusjärjestelmiä (Sallila, Malinen 2002, 23). Opettaja, joka toimii muutoksen ”kättilönä”, on vastuullisessa asemassa. Platonin idealismissa ihminen, joka tunsi hyvän olemuksen, toimi oikein. Hyvä on läsnä kohtaamisessa – Buberilainen kiteytys dialogista.

4.2 Opettamisen kaavoista

Kirjassaan ”Luova hetki” Ralf Gothoni on omistanut yhden luvun opettamiselle ja siihen liittyvälle kaavoittumiselle. Gothoni toteaa, että pedagogin perusvirhe on kaavoittuminen ja siihen liittyvä rutinoituminen. Hän puhuu terminologian viidakosta ja käsitteiden selittämisen monimutkaisuudesta. Musiikissa voimme sen sijaan ilmaista olennaista ilman, että edes tiedämme, mitä tarkoitamme. Sanallisessa vuorovaikutuksessa sen sijaan tarvitaan yhteinen kieli. Gothoni toteaa, että ihminen on varmaankin enemmän, kuin mitä itsestään kykenee ilmaisemaan. (Gothoni 1998, 153-190.)

Muodoltaan vaihteleva maisema luo ympärilleen hiljaisuutta. Mielenmaisemamme luovuus katoaa, jos se noudattaa ”pakotettua rakentamista”, niin kuin sivilisaatio on alistanut maiseman käyttöönsä. Yhtäkkinen tapahtuma, jossa lapsi joutuu opettajansa epäonnistumisesta johtuvan tiedostamattoman koston kohteeksi, osoittaa aikuisen kykenemättömyyttä luovaan vuorovaikutukseen.

Pedagogin omien virheiden havaitseminen eli siis oman työn kyseenalaistaminen on tärkeimpiä prosesseja opettajan työssä. Kuinka paljon näihin asioihin on kiinnitetty huomiota? Musiikkipsykologia on vielä aika uusi tieteenala. Oman itsensä muuttaminen saattaa olla ainoa tie auttaa oppilasta ohittamaan edessä oleva uhkaava kriisi.

”Työkaluja” siis tarvitaan asioiden parantamiseksi. Pelkkä kritisointi ja sormella osoittaminen eivät vie asioita eteenpäin.

Pakollisesti läpikäytävän systeemin metodina on ollut siis riistää lapselta omat kengät ja systeemin avulla opettaa hänelle kenkien valmistamista, jotta hän oppisi ja pääsisi kävelemään.

Kun opiskelija keskeyttää opintonsa, hän joutuu usein kriisiin, ja hänet ohjataan terapiaan. Oppilaitoksilla ei tunnu olevan valmiuksia tällaisten odottamattomien tilanteiden varalta. Siitä seuraa, että haaskataan paljon aikaa ja yhteiskunnan varoja. Musiikin parantavaa vaikutusta voisi kokeilla esim. musiikkiterapian ja kamariyhtyeiden avulla. Pitäisi enemmän kiinnittää huomiota kysymykseen: *miten yhteenkuuluvuus toteutuu?* Myös liikuntaan ohjaaminen olisi äärimmäisen tärkeää. Jos ihminen masentuu, hän helposti on vain pysähtynyt paikallaan.

4.3 Kaksoissidos

Teoksessaan Maan korvessa kulkevi... Kimmo Lehtonen valaisee musiikkikasvatusta traumatisoivaa kaksoissidosta. Kyse on symmetrisen, eli tiedostamattoman ja asymmetrisen eli tietoisien välisestä perusristiriidasta. Logiikka on seuraava: symmetrinen logiikka hyväksyy niin teoriat kuin omaperäisetkin ratkaisut. Sääntöjä voi olla, mutta ne on tehty rikottaviksi, ainakin jos säännönmukaisuus tulee vapaan ilmaisun tielle. Musiikkia voidaan tehdä myös nuoteista. Symmetrinen systeemi sulauttaa toisiinsa niin teorian ja käytännön, innovaation ja tradition kuin erilaiset musiikkikulttuuritkin kunnioittaen niitä ja antaen tilaa luovalle ilmaisulle. Symmetrinen systeemi on luovuuden tyyssija.

Arkipäivän ajattelumme on asymmetristä. Se koostuu monista ristiriitaisuuksista, erotteluista ja normeista. Asymmetrinen logiikka tekee jatkuvia erotteluja ja on sidottu ajan ja avaruuden käsitteisiin. Länsimainen musiikkianalyysi ja musiikkikasvatus ovat aina perustuneet asymmetriseen rationalismiin, jossa älyllinen systeemi on kumonnut tunteen ja sanat kokemuksen. Musiikkikasvatus on ollut tietyllä tavalla epämusikaalista, sillä se on koostunut musiikin verbaalisesta ja loogisesta analyysistä. Näiden asymmetrinen logiikka on muodostanut vastakohdan kokonaisvaltaiselle (symmet-

riselle) musiikkikokemukselle, josta musiikkikasvatus on pitkään vaiennut. Rationalisoiva intressi on vaikuttanut siihen, että monet musiikin kokemiseen, luomiseen ja esittämiseen kytkeytyvät peruskysymykset ovat jääneet käsittelemättä. (Lehtonen 2004, s. 28.)

4.4 Ihmisen kuuleminen

Nykykäsityksen mukaan ihminen mielletään holistisen ihmiskäsityksen mukaan. Se käsittää tajunnallisuuden, kehollisuuden ja situationaalisuuden. Seurasin vanhan musiikin professorin, Erik Bosgraafin mestarikurssia syksyllä 2011. Huomioni kiinnittyi hänen tapaansa opettaa hyvin kehollisesti. Hän puhui koko kropallaan, ikään kuin olisi tanssinut. Hän myös lauloi usein falsetissa ja saattoi hipaista oppilasta. Koin hänen tyyllinsä energisoivana ja motivoivana. Tutustuin Labanin teorioihin Meryc 2011 -konferenssissa. Teorian mukaan keho ilmaisee itseään hahmojen samoin kuin asentojen avulla suhteessa tilaan. Näin kehomme rekisteröi rakenteita ja fysikaalisia tunnusmerkkejä.

Ihmisen kuulemisessa oleminen ja siinä tekemisen kautta löytyvä ilmaisu johtaisi siihen, että mitä enemmän jollakulla on, sitä enemmän kaikilla on.

Loppumaton sielun rytmi.

5 Kohtaamisen vaikeus eri tasoilla

5.1 Oppilaan ja opettajan kohtaaminen

Kohtaamme toisemme usein siten, että roolimme kohtaavat. Uskomuksemme ja ennakkoluulomme kohtaavat. Opettajalla on opettajan rooli, oppilaalla oppilaan rooli. Jokainen on yksilö. Sisällämme saattaa kulkea mukana kodin, ympäristön tai vaikkapa koulun ikävät kokemukset. Arkikielellä meillä on huono päivä. Aiemmin esiintuodut ”identiteettipisteet” saattavat kuvaannollisesti seikkailla meissä samanaikaisesti.

Oman moninaisuuden, vastakkaistenkin voimien ristiriita luo pelkoa. Pelon tukahduttaminen taas johtaa mukautumiseen. Mukautuessaan ihminen uhraa luovuutensa, mielikuvituksensa ja rohkeutensa. Hän ei siis ole sinut itsensä kanssa.

Selviytyäkseen opetustilanteesta em. syistä voi ainoaksi keinoksi jäädä rutinoitunut tehtävävastuu. Sen jatkuessa toistuvasti opettaja uupuu työssään turhautuen ja unohtaen, että oppilas on ihminen, jolloin hän saattaa tukahtua omaan auktoriteettiinsa. Jos kovetamme uskomuksiamme, joustavuus katoaa. Tämä voi kohdistua oppilaaseen, joka opettajan mielestä on lahjaton tai hidas oppimaan.

Omaakohtaisesti muistan menneisyydestä opettajan, joka sanoi, että en osaa vaatia. Aloin uskoa häntä. Hänen minuutensa asui vaatimisen kaavussa, ja minä aloin elää vaatimattomuuden asussa. Oman arvoituksen löytäminen avaa tien kohtaamiselle.

Osallistuin Rytmiikan uudistuvat pedagogiikat -seminaariin 22. – 23.10.2011 Helsingissä. Lopuksi oli yleisön ja paneelin jäsenten välinen keskustelu. Useampi paneelin jäsen toi esille kohtaamisen problematiikan. Olin poiminut mm. seuraavia kommentteja: miten kohtaamme, mikä on kasvattajan tehtävä, mitä ihmisten välisessä kohtaamisessa tapahtuu, musiikin kanssa kohtaaminen on helppoa, että oppilaan on kiva tulla ja mennä, vierasta asiaa pelätään (näkyä politiikassakin), improvisointi oli turhaa 1950-luvulla, nähdä miten vuorovaikutus sykkii, "luoda se lanka, follow those who follow you", opettajat on opetettu "sellaisiksi", oman työn kyseenalaistaminen, mitä ihmiselle tapahtuu, kun hän oppii soittamaan, musiikin oppimisen riemu.

Musiikkipedagogi, liikunnan lehtori Inkeri Simola-Isaksson kiteytti samaisessa paneelissa, että ihmisen pitäisi puhua viittä eri kieltä: hymy, kyyneleet, kosketus, rukous ja rakkaus." Hän kertoi myös, että pyrkiessään Sibelius-Akatemiaan v. 1950 hänelle tuli pääsykokeessa muistikatko hänen soittaessaan jotakin Mozartin sonaattia, joten hän pyysi saada improvisoida kyseisen kohdan. Silloinen Sibelius-Akatemian rehtori Ernst Linko oli vastannut: "Neiti hyvä, se on turhaa."

Kysymykset ovat ajankohtaisia. Tuon esiin myös erään opiskelijan näkökulman siitä, että tutkimusta kaivattaisiin opettajien keskinäisen vuorovaikutuksen toimimisesta sekä sen merkityksestä säveltaiteen kehittämisessä. Tärkeää on toimiva vuorovaikutus

oppilaiden sekä kaikkien osapuolten kesken. (Heinonen 2010, 3.) Mervi Lapin pro gradu -tutkielma käsittelee opettajan ja oppilaan välistä vuorovaikutusta. Siinä todetaan: ”Mielenkiintoista olisikin tehdä jatkotutkimusta siitä, miten oppilaat kokevat opettaja-oppilas -suhteen” (Lappi 2004, tiivistelmä). Sanna Ratia muotoilee asiaa seuraavasti: ”Kuuntele, mitä nuoret yrittävät sanoa. Tunne asiakkaasi myös musiikillisesti” (Ratia 2004, 6). Runollinen ilmaisu asiasta voisi olla, että kun ääni kohtaa hiljaisuuden, sen herkkä kaiku muuntuu kuuluvaksi. Sana auktoriteetti itse asiassa merkitsee päätösvaltaa omiin ajatuksiin ja toimiin nähden. Maailma toimii valtarakenteiden kautta, joten on suotuisaa, mikäli valtaan pääsevät myötätuntoiset luovat ihmiset, joilla on mielikuvitusta.

Haastattelemani oppilas olisi toivonut opettajaltansa rakentavaa, ei tuhoavaa kritiikkiä. Opettaja oli ollut pitkään turhautunut, koska oppilas ei hänen mielestään edistynyt hänen haluamallaan tavalla. Siten oli työni keskiössä oleva ammattiopiskelija asian kokenut.

T: ”Koin jatkuvaa riittämättömyyttä. Syyllisyys oli aina läsnä. Iltalukion ja harjoittelemisen tasapainotteleminen oli stressaavaa. Opiskelussa tuntui olevan paljon turhia asioita, joilla ei ollut mitään tekemistä alan kanssa. Soittotunneilla oleminen ei ollut vapautunutta. Rentoutusharjoituksia ei liioin ollut.”

mistä voisi olla kysymys opistotasolta ammattiosastolle äänen hiominen jatkui ja tuloksen piti olla täydellinen vasta sen jälkeen pääsi teknisten kuvioiden toistoihin ja sitten vasta musiikkiin oppilas koki moisen suorastaan hiostuksena opettaja saattoi sitten syyllistää oppilaansa turhautumisestaan ja siitä että joutui käyttämään nitroja sydänvaivojensa vuoksi tappaus koki tarkoituksenmukaisuuden puuttuvan hän turhautui myös tuntien itsensä yhä huonommaksi oli tunteja jolloin oppilas oli paniikissa ja itku kurkussa perusasiat piti saada kuntoon ennen kuin voi jatkaa ja päästä eteenpäin ja soittaa itse musiikkia

T: ”Opettajalla ei ollut koskaan huumoria. Hänen orkesterissaan melkein kaikki soittivat otsa rypyssä ja suorastaan pelkäsivät. Opiskelijoilla oli koko ajan virheen soittamisen pelko. Silmätikuksi saattoi myös joutua. Hauskaa ei saanut olla.” Tämän opiskelija huomasi vasta opettajanvaihdon jälkeen.

haastateltavani kertoi että tunneilla oli toki juteltu muustakin mutta soittamisen ilo oli poissa kappaleista sai valita kahdesta toisen kun ensirakkaus sekoitti opiskelijan pään opettaja oli ottavinaan asian huomioon ja oli hellittävänä vähän mutta piti kuitenkin tiukkaa linjaa hän mainitsi oppilaalle että otetaan nyt vähän löysemmin tehden samalla tiettäväksi että muiden kanssa kyllä tehdään tiukasti töitä oppilas tunsu itsensä huonoksi tällaisessa vertailussa itsetunto meni kun opiskelija vihdoinkin ilmoitti opettajallensa että vaihtaa opettajaa tämä otti asian rauhallisesti hän kuitenkin varoitti uudesta opettajasta että tämä on vielä ankarampi kuin hän kyseessä olevat opettajat olivat hyvin virallisissa väleissä keskenään

T: "Mieleeni palautui myös opettajani outo menettely. Kun jokaisen piti kirjoittaa nimi listaan, mitä soittaa orkesterissa, minulle ei ilmoitettu siitä mitään. Minun olisi pitänyt mennä intendentille, mutta ilmoitustaululla ei ollut mainintaa siitä. Muille opettaja oli sanonut sen henkilökohtaisesti, paitsi minulle."

myös esiintymispelko oppilaitoksen tilaisuuksissa jäi perintönä opettajalta jolta tappaus läksi hän kuvaili opiskelua puurtamiseksi hän koki että häntä ei otettu huomioon yksilönä tämä opetusmetodi ei sopinut tappaukselle toisaalta hän totesi että opettaja teki selvästi parhaansa jotain hyvääkin tekniikan hiomisesta ilmeisesti jäi jos se lohduttaa tällä hetkellä on toinen juttu

T: "Toivon uutta mallia. Tilaa oppilaalle ja rakentavaa kritiikkiä. Negatiiviset huomiot opetustilanteessa vievät taaksepäin. Toimivampaa ja oppilaslähtöisempää opetusta. Itsehavainnointi lähtökohdaksi, ei niin että opettajan kontrolli jyrää, ope sanoo näin on. Oppilaan pitää pääsääntöisesti itse löytää oikea ratkaisu. Itsekritiikin opettamista pitäisi olla."

harjoittelemisesta tuli siis stressin aiheuttaja syyllisyys vaani koko ajan opettaja moitti että oppilas ei edisty ja vanhemmat olivat luonnollisesti huolissaan nuoren opintojen edistymisestä opettajien keskinäinen vuorovaikutus oli myös huonoa kyseisessä konservatoriossa opettajien ja vanhempien välinen vuorovaikutus oli vähäistä kovia kokenut opiskelija kysyykin että vaatiiko koneisto että sitä ei saa kyseenalaistaa totuuden näkeminen ja kuuleminen tekee usein kipeää kun todistusaineistoa tulee tarpeeksi sitä ei voi sivuuttaa tappaus totesi haastattelussa.

kun olin kolmasluokkalainen vuonna yksjakaks oli oppitunti jonka nimeä en muista mutta tehtävänä oli sanelukirjoitus pidin lukemisesta ja kirjoittamisesta minulla oli kaunis käsiala opettaja saneli jotain mikä oppilaiden piti kirjoittaa vihkoon muistan vieläkin kun ajattelin hätääntyneenä mielessäni että miksi opettaja lukee niin nopeasti että en ehdi kirjoittaa sitä rauhassa yritin sitten hutaista asiat nopeasti paperille käsialan kustannuksella ärsytti kun käsiala kärsi ja näytti rumalta myös jännitys lisääntyi kun piti yrittää kirjoittaa opettajan määräämässä tahdissa käskyjen tiedostamaton lopullinen ja vastaan panematon luonne johtaa siihen että niitä tutkitaan vähän järjestelmän kritisoiminen merkitsee aina riskiä ja itsensä alttiiksi panemista tradition mekaaninen toistaminen omaksumalla vain traditio johtaa pysähtyneisyyteen omaksuttuja asioita muuntamalla ja tuomalla esille luodaan uutta traditiota

Lisäväriä asiaan tuo Kari Kurkelan ”Osaamisen riemu ja ahdistus” -luvun psykologinen näkemys. ”Myönteiset ja rakastetut vanhempikuvat näyttävät niin ulkoisina kuin jo sisäistettyinä malleina suuntaa lapsen ja nuoren kehitykselle. Näin siis itsenäistyvän ihmisen täytyy yhtäältä erota vanhemmistaan ja löytää oma elämänsä; mutta toisaalta täyteen mittaan kasvaminen tarkoittaa paljolti rakastettujen ja kunnioitettujen vanhempikuvien osoittamien ihanteiden ja päämäärien tavoittelemista – ei niiden hylkäämistä. Tämä yhtäaikainen oman erityisyyden etsiminen ja vanhempien kaltaiseksi kasvaminen voi olla haastavaa. Kuitenkin itsenäinen, luova elämänasenne näyttäisi edellyttävän tämän prosessin läpikäymistä. Kuinka se tapahtuu?” (Kurkela 1997, 137.)

5.2 Oppilaan ja oppilaan kohtaaminen

Kun aikuinen on toiminut oman itsensä vanhempana, opetellen rakastamaan itseään, olemalla lempeä keskenkasvuille ominaisuuksilleen, hän pystyy antamaan tilaa oppilaalleen. Siten hän perintönä jättää oppilailleen avoimuuden ja hengittävän ilmapiirin, jossa vajavaisuudesta ja virheestä voi syntyä uusi mahdollisuus. Oppilaat saavat terveen pohjan toistensa kohtaamiseen ja itsensä ilmaisuun. Ihminen kaipaa ilmaisua. Ilmaisussa hän löytää itsensä toteutumisen, oman ”kotinsa”.

toimintojen pakollisuus jatkuvan näytön periaate valikointia statusryhmiä jotkut eivät löydä yhtään ystävää minun haastateltavani kertoi tämänsuuntaisista konservatoriokokemuksista kuka sitten vastaa opiskelijan syvällisemmästä kokonaisvaltaisesta musiikkikasvatuksesta

Opiskelija aloitti koulunsa kansainvälisessä englanninkielisessä koulussa. Sitä ennen hänellä oli paljon ns. "etnisiä" ystäviä. Myöhemmin häntä kiusattiin yläasteella, mikä onneksi loppui. Herkkyys voi olla vaikeasti kannettava asia ja asia, josta voi aiheutua ongelmia – muille.

Psykologit ovat kehittäneet teorioita, joiden mukaan tietyissä mielentiloissa ihmisen puhe alkaa muistuttaa laulua. Tätä pidetään musiikin yleisen ilmaisun perustana suurelta osalta.

5.3 Kollegiaalinen kohtaaminen

Nykyisen maailmamme nimettömyys kasvaa koko ajan. Olen kokenut monesti ahdistavana, kun joutuu kommunikoidaan automaatin kanssa. Keskustelin tämän työn syntyvaiheissa muutamien nuorten Sibelius-Akatemian opiskelijoiden kanssa. Kysyin, mihin asiaan he kaipasivat parannusta. Vastaus oli, että informaatio ei toimi. Ennen opettajat ja oppilaat tapasivat toisensa samassa kahvilassa. Moni asia hoitui kuin huomaamatta ja informaatio toimi kuin itsestään. Nyt toimipisteet ovat hajallaan ja teknologian huikeat mahdollisuudet eivät näytä auttavan.

Onko koskaan historiassa ihmisen psyyke ollut yhtä eristyksissä ja yhteydetön kuin nykymaailmassamme? Yhteydettömyyden poistamiseksi tarvitsemme – ? – sekä jokaisen panoksen. Notkea mieli auttaa löytämään oman itsensä rytmin, ja se tasapainottaa kollegiaalisen kohtaamisen onnistumista.

Kollegiaalisessa kohtaamisessa ristiriidat saattavat moninkertaistua. Aidon etiikan löytäminen, ristiriitojen positiivisen energian oivaltaminen ja kielteisyyden utelias tarkastelu ja tutkiminen ja siten erilaisuuden hyväksyminen antaisivat positiivista energiaa. Kielteisyys koetaan uhkana. Kuitenkin kielteisyyden tienviitassa lukee: myötätunto ja tajunnanlaajennus. Ne ovat asioita, joita helposti välttelemme.

Ihmisen koti taitaa löytyä hänen näkemyksistään. Tilaa tulisi olla monelle vieraille kuin myös ”jumalalliselle hulluudelle”. Riskinottokyky avata ovi vastustajilleen voi ratkaista monta vuorovaikutuksessa olevaa ongelmaa. ”Vasta päästyään yhteistyöhön, jossa kukaan ei alista ketään, mieleni loogikot, tanssijattaret ja maatuskat saattoivat opettaa ja tukea toisiaan” (Kurkela, Esipuhe) ”.

5.4 Oppimisympäristön problematiikkaa

Oppimisympäristö koostuu edellä mainitsemista seikoista sekä ulkoisesta ympäristöstä. Ihmisen omien näkemysten majassa on hänen paikkansa. Suorat ajattelumallit moninaisuuden kentässä olisivat varmaan työkalu, jonka avulla tilaa avautuisi uudennlaiselle ”hengittäväälle” ihmiskäsitykselle.

Ralf Gothoni kysyy kirjassaan, mitä saa ja mitä ei saa opettaa, ja vastauksena on: ”Olennaista on etsiä ja tiedostaa, mitä lahjakkuus on, mitä lahjakkaassa ihmisessä tapahtuu, ja pitää sitä normaalina. Mitä on musikaalinen terveys?” Opettajalle tämä on koko elämän kestävä kehitysprosessi, jokaisen henkilökohtaisien, vähitellen esiin tulevien ominaisuuksien löytämistä. Yksi suurimmista musiikkioppilaitosjärjestelmään liittyvistä myyteistä vaikuttaa vieläkin olevan se, että kaikki järjestelmässä vaikuttava epäsuotuisuus aiheutuisi opiskelijoiden lahjattomuudesta tai muista puutteista. (Gothoni 1998, 166.)

Opintonsa keskeyttäneiden aineisto kertoo karua todellisuutta, jonka puhumisesta mielellään vaikenisi. Haastateltavani koki konservatorion ilmapiirin myös huonoksi.

T: ”Kävelin tänä syksynä konservatorion ohi. Ajattelin, että se on yksi rumimpia rakennuksia. Moni muu on sanonut samaa. Käytävissä on ”marketin lattia”. Luokissa on parketti, ainoa mihin on satsattu. Ikkunoissa on kalterit. Halpahalli-fiilis. Ihmiset tapaavat toisensa ankeassa ympäristössä. Eräässä sairaalassakin oli viihtyisämpää. Mielestäni fyysinen ympäristö on vuorovaikutuksessa henkisen ympäristön kanssa.”

5.4.1 Mitä kuuluu?

Kukaan ei ole kysellyt, mitä Tappaukselle kuuluu. Ei liioin kukaan niistä lukuisista harrastajaorkestereiden jäsenistä, joissa tämä opiskelija soitti, ja joissa hän viihtyi erinomaisesti. Harrastajaorkestereiden ilmapiiri oli ollut hyvä, ja soittamisen ilo oli aina läsnä ja kaverit kivoja. Kaikki haastateltavani kuvaukset musiikkileireistä, viimeisestä opettajasta ja musisointikokemukset varsinaisen opiskelun ulkopuolelta ovat olleet erittäin kannustavia ja myönteisiä. Myös viimeisen opettajan tunnit olivat inspiroivia ja myönteisiä.

Eikö konservatorio ole vuosikausia ollut rakentamassa tämän ko. opiskelijan identiteettiä? Eikö hänestä koulutettu kelpokansalaista, joka toimii omien taipumustensa mukaisella alalla? Eikö hänen henkilökohtaisena tavoitteenaan ollut jonakin päivänä olla eturivin muusikko? Sitähän oppilaitoskin hänelle povasi. Paitsi että opiskelijan kertoman mukaan yksi pitkäaikaisimmista opettajista vihjaili aina jotakin muuta murentaen oppilaan itsetuntoa. Henkistä väkivaltaa ei voi todistaa, tai jos voi, siitä ei saa rangaistusta.

Omaakohtaisesti olen alaikäisenä kokenut opettaja-oppilassuhteen ongelman hoitamatta jättämisen. Koin räikeää vääryyttä, johon sain rehtorilta vastauksen, että hoida itsesi kuntoon, ja tule sitten jatkamaan opintojasi.

Tappauksella kaikki loppui kuin seinään erinomaisella arvosanalla suoritettun D-tutkinnon jälkeen syyslukukauden lopulla 2010. Seuraavana keväänä opiskelijan oli määrä valmistua muusikoksi. Työtilaisuuksiakin oli järjestetty ja erilaisista keikoista opiskelija sai omaa rahaa. Nyt häntä ei ole... Yhteiskunta maksaa tästäkin kalliisti. Lisäksi opiskelija itse menettää monia opiskelijan etuja. Tiedossani ei ole, millä hän eli ennen kuin pääsi terapiaan. Nuoren koko elämäntyö on nollaantunut. Ulkopuoliselta taholta tuleva sysäys vihdoinkin mahdollisti säännöllisen terapian ja sairasloman mahdollisuuden. Ei ollut kaukana koko opiskelupaikan menetyksään. Koko prosessi kesti siis kaksi vuotta, ennen kuin alkoi yhtäjaksoinen hoito samalla terapeutilla. Miten tällaista voi tapahtua?

Olen nähnyt monissa musiikkiopistoissa, miten myös opettajat ovat sairaslomilla, koska uupuvat työnsä ääressä. On monia, jotka käyvät terapiassa. Tämä myös maksaa

yhteiskunnalle. Omalla kohdallani voin todeta, että käytyäni vuoden kestävä Rytmiikka-seminaarin ja jatkettuani asian "harrastamista" sairaslomani hupenivat lähes olemattomiin. Sain uusia ajatuksia ja konkreettisia työkaluja ja "liikettä" ihan konkreettisesti työhöni. Sillä oli valtava vaikutus. Kuinka moni soitonopettaja siellä omassa "studiossaan" kangistuu ja joutuu sairaslomille, kun jäsenet eivät saa konkreettisesti liikettä.

Oman toiminnan kyseenalaistamisesta on todettava, että valitettavasti maailmassa ei ole sellaista peiliä, josta ihminen voisi nähdä oman heijastuksensa. Oma kehoankaan ei voi nähdä kokonaan. Jos katsoo taakseen, etupuoli jää näkymättömiin. Kukaan ei voi nähdä itseään kokonaan, ei liioin toista ihmistä. Todellisuuden heijastus, internetin varjomaailma on muuttanut maailmaamme entistä nimettömämmäksi ja yksinäisemmäksi. Herää kysymys, onko vuorovaikutus myös siksi niin "peräänkuulutettu" ja niin vaikeaa meille?

6 Muusikon Manala

6.1 Oppilaitosidentiteetin manifestaatio

Seuraavat poiminnot taiteen perusopetuksen opetussuunnitelmasta tuntuivat tärkeiltä myös omien kokemuksieni johdosta. Ollessani kesällä 2011 vanhan musiikin leirillä sain kokea mm. Leif Karlssonin mielenkiintoista ohjausta. Oppimisympäristö oli hyvin myönteinen. Heräsi kysymys, miksi opiskelijat keskeyttävät opintonsa ja ovat ahdistuneita. Vaikuttaa siltä, että suunnitelma ei kohtaa käytännön toteutuksia laajemmin. Suunnitelmassa todetaan, että koulutuksen järjestäjä ei voi jättää noudattamatta tai poiketa opetussuunnitelman perusteista.

1 §

Musiikin [...] arvot ja yleiset tavoitteet. [...] tulee luoda edellytyksiä hyvän musiikkisuhteen syntymiselle ja musiikin elinikäiselle harrastamiselle. Opetuksen tavoitteena on tukea oppilaan henkistä kasvua ja persoonallisuuden lujittumista sekä luovuuden ja sosiaalisten taitojen kehittymistä. Opetuksen tehtävänä on ohjata

oppilasta keskittyneeseen, määrätietoiseen ja pitkäjänteiseen työskentelyyn sekä rakentavaan toimintaan yksilönä ja ryhmän jäsenenä.

2 §

Opetus pohjautuu oppimiskäsitykseen, jonka mukaan oppiminen on aktiivinen ja tavoitteellinen prosessi, johon yksilöllisten ominaisuuksien ja motivaation lisäksi vaikuttaa opiskeluympäristö. Vuorovaikutuksellisenä ja tilannesidonnaisena musiikin oppiminen liittyy olennaisesti siihen sosiaaliseen ja kulttuuriseen tilanteeseen, jossa se tapahtuu. Opetuksessa otetaan huomioon, että oppiminen on seurausta oppilaan omasta toiminnasta. Opettajalla on siten keskeinen merkitys sekä oppilaan opiskelutaitojen että opiskeluympäristön kehittämisessä sellaiseksi, että se mahdollistaa erilaisten oppilaiden edistymisen. Oppimisen säätelämisessä on tärkeää, että oppilas oppii tarkkailemaan omaa opiskeluaan ja oppimistaan tiedostaen niihin sisältyvät vahvuudet ja heikkoudet.

3 §

[...] opiskeluympäristön tulee antaa oppilaille mahdollisuus asettaa omat tavoitteensa. Keskeistä on vuorovaikutus opettajan ja oppilaan välillä ja oppilaiden kesken sekä erilaisten oppimis-, työskentely- ja arviointitapojen huomioon ottaminen. Tavoitteena on, että opiskeluympäristössä vallitsee avoin, rohkaiseva ja myönteinen ilmapiiri. Hyvä opiskeluympäristö mahdollistaa oppilaan vuorovaikutustaitojen, aloitekyvyn ja pitkäjänteisyyden kehittymisen. Se myös kannustaa oppilaan aktiivisuutta, luovuutta, itsenäistä ajattelua ja oppimismotivaatiota ja mahdollistaa turvallisen kasvun ja kehityksen. Onnistumisen kokemukset [...] kasvattavat oppilaan uskoa omiin kykyihinsä.

Leif Karlsson toteaa Rondo-lehdessä: ”Sitten vielä, jos ajattelee että ihminen ei uhraa aikaa millekään muulle kuin tunteilleen, luo tavallaan itsestään ja siinä ohessa harjoittelee vähän tekniikkaa, niin hänen musiikkinsa – näinhän on barokkimusiikissa – on teknisesti helpompaa kuin sanotaan nyt uudemman ajan musiikki. Näin ollen sosiaalisen arvostuksen on täytynyt olla joku vedenjakaja; kun säveltäjän ja soittajan yhteys on ollut niin tiivis, jyvät ja akanat ovat seuloutuneet toisistaan sitäkin kautta.” (Karlsson, Rondo-lehti 1/1982.)

Jos ajatellaan edellä kuvattua Karlssonin esimerkkiä tunteille uhraamisesta, niin "vanhan" musiikin opetus olisi todella tarpeellista ja hyödyllistä tällä hetkellä. Siinäkin kohtaa pedagogiikkaa tulisi mielestäni kehittää. Olen ajatellut, että esim. keskiajalla ja ennen teollistumisen ja koneitten valta-aikaa maailma oli varmaan paljon hiljaisempi paikka. Olisiko siis "terveellistä" olla tällaisena aikana sävelletyn musiikin parissa tässä nykyisessä äänekkäässä maailmassamme?

Ottakaamme esimerkki maailmalta. Viktoria Mullova kirjoittaa soololevynsä, Bachin 6 solo sonatas & partitas 2009, esitteessä mm.:

[...] never-ending journey. For many years, I never managed to find any principle or pathway that would allow me to express my feelings for this music. When I was at the conservatory in Moscow, my teacher gave me a set of very strict rules for playing Bach's music: they were based on a widely-held approach of the time that combined a standardized beautiful sound, broad, uniform articulation, long phrasing, if possible, and continuous and regular vibrato on every single note, in imitation, they used to say, of an imaginary organ. ...but most of all, I didn't understand the harmonic relationship, ... I tried to make up for all these problems by studying hard, but the whole thing seemed to me very difficult and physically impossible to sustain. (Mullova 2009)

Mullovän kuvauksen mukaan musiikkiamme on hallinnut *verbaalinen diskurssi*, joka on sidottu aikaan, paikkaan, instituutioon ja kulttuurimerkityksiin. Samoista asioista puhuu myös Nicolaus Harnoncourt.

Tappauksen kertomuksissa kuultaa sama problematiikka, joka näköjään perustuu lähinnä 1800-luvun musiikin esityskäytäntöön. Tällainen jättää kokevan persoonamme helposti kylmäksi.

Onko unohdettu, että Tappaus on myös ihminen? "Lahjakkuusoppaissa" todetaan, että on olemassa kuvitelma, että lahjakas selviytyy kaikesta, koska hän on niin lahjakas. Tappauksen oppilaitoksen rehtori ja opettajat ovat myös lähettäneet terveisensä, että oppilaan lahjakkuus on tiedostettu laitoksessa. Tervetuloa takaisin opiskelemaan!, on toivotettu.

Pieni lapsi istuu Savonlinnan oopperajuhlien harjoituksissa ja kiinnittää kertomansa mukaan huomion aina siihen samaan instrumenttiin, jonka sitten myöhemmin itselleen valitsee. Kotipihallaan hän ajaa joka aamu polkupyörällä, jotta ”soittokunto pysyisi yllä”. Alle kouluikäisenä sitten alkaa musiikkiharrastus ja ilolla musisoiminen. Musta aurinko paistaa välillä, kun koulu alkaa. Lapsi joutuu vaivatuksi (lue: koulukiusatuksi). Vaivaaminen loppuu, kun soittotaito kehittyy, ja varhain aloitetut esiintymiset alkavat. Hän on alusta alkaen pidetty esiintyjä, jonka soitto ei jätä kylmäksi.

Viimeinen tämän hetken kommentti kyliltä kuuluu: ”Toivottavasti Tappaus soittaa tänä vuonna kirkossa. Viime joului ei tuntunut joululta, kun emme kuulleet hänen soittoaan.”

Tappaus kasvoi monikulttuurisessa suurehkoissa perheissä kissoineen ja koirineen. Musiikki ja taide olivat ”jokapäiväistä leipää”. Transponoitiin esim. nuotteja helpompiin sävellajeihin, kun löytyi jokin kappale, josta nuori soittaja kiinnostui. Ulkoinen kasvuympäristö oli myös virikkeellinen. Maallemuutto johti siihen, että pieneltä paikkakunnalta ei enää löytynyt opettajaa. Uusi opettaja löytyi lähimmästä konservatoriosta kymmenien kilometrien päästä.

Alkoi ankara kuusi vuotta kestänyt koulutusjakso hyvin korkeasti koulutetulla ja vaativalla opettajalla. Takana olivat vuosia kestäneet viikoittaiset säästysharjoitukset hyvin nimekkäidenkin muusikoiden kanssa, jokavuotiset musiikkileirit, joista myöhemmin osa kansainvälisiä ja hyvin korkeatasoisia, sekä sadat esiintymiset kaikissa inhimillisen elämän tarjoamissa tilaisuuksissa. Takana ja edessäpäin oli myös harrastajaorkesterin johtaminen.

T: ”Ensimmäisillä tunneilla opettaja sanoi, että mitä tämän huoneen seinien sisällä tapahtuu, ei saa kenellekään kertoa.”

kun vanhemmat hakivat lastaan soittotunnilta tämä oli usein itkettyneen näköinen ja ainoa mitä hän silloin kertoi vanhemmilleen oli että opettaja oli sanonut aikaisemman opetuksen olleen kelvotonta ja instrumentistakin löytyi vikoja vanhemmat yrittivät saada aikaan opettajanvaihdon mutta tappaus itse halusi jatkaa hänellä kaikenlaista alkoi tapahtua opettaja oli esim julkisesti säästysharjoituksissa muiden oppilaiden ja yleisön kuullen useamman kerran sanonut että asiat eivät mene tappauksen päähän

vaikka opettaja päällensä seisoisi tappaus sanoi että opettaja saattoi myös kysyä oletko vähän hidas

T: "Virheen soiton pelko lisäsi jännitystä, soiton ilo puuttui. Myös oppilasorkesterissa oli kireä tunnelma, ja saatettiin ottaa kuka tahansa silmätikuksi. Hauskaa ei ainakaan saanut olla, toisin kuin lukuisissa harrastajaorkestereissa, missä olen ollut."

ensimmäisen oppivuoden jälkeen tappaus pyrki ammattiopiskelijaksi onni ei kuitenkaan suosinut samana keväänä opettaja oli suorastaan painostanut tappausta tulemaan kesäkurssille jolla hän opettaa tappaus kertoi opettajan sanoneen että kun voi joka päivä kontrolloida silloin asiat menee eteenpäin tappaus kertoi että tuli tunne että vain opettajan tahdon avulla edistyy ja hän koki ansaitsematonta syyllisyyttä täydellisyyteen tavoittelua harjoiteltiin esim käyttämällä 45 minuutin oppitunnista 35 minuuttia yhden äänen tuottamiseen kunnes se oli täydellinen sitten saattoi soittaa esim jonkun etydin kappaleille jäi vähän aikaa

T: "Kun en pääsyt ammattiopiskelijaksi ensimmäisellä yrittämällä, opettajani ei huolinutkaan minua kesäleirillensä, jonne oli alun perin vaatinut tulemaan. Leirin sihteerin sentään pyysi anteeksi. Koin itseni hyvin riittämättömäksi. Opettajani sanoi lisäksi, että oli odotettavissa, että en pääse, että se oli hyvä harjoitus."

T: "Toisella yrittämisellä sitten pääsin ammattilinjalle. Opettaja moitti usein, että en edisty ja sanoi, että ensi vuonna nähdään, tuleeko sinusta ylipäättään muusikkoa. Yhden kerran opettajani sanoi (alkoholin vaikutuksen alaisena), että maailmanluokan soittoa sinun soittoasi. Koin harjoittelemisen koko ajan stressaavaksi ja itsetuntoni oli usein koetuksella."

viimeisen oppivuoden lopulla asiat kärjistyivät kun sitten opettajanvaihdosta oli jo sovittu rehtorin kanssa 15 minuutin ajan ennen tutkintoa opettaja painosti tappausta että ei saa vaihtaa opettajaa tutkinnon jälkeen opettaja vielä jallitti 45 minuuttia ja sai tappauksen pään kääntymään hetkeksi

T: "Erään kerran opettajani pakotti minut B-orkesteriin, vaikka olisin halunnut soittaa omassa tutussa A-orkesterissa, jossa aina olin soittanut. Kurkkuni tuli kipeäksi ja

jouduin olemaan useammasta harjoituksesta pois. Kun sitten vihdoinkin pääsin harjoituksiin, soitto ei ottanut sujuakseen. Sen seurauksena opettajani soitti minulle sunnuntai-iltana klo 22.00 ja 'haukkui pystyyn' ja huusi puhelimesta minulle."

lopullinen ero tuli kun elokuussa lukuvuoden alkaessa opettaja oli sanonut orkesterisession alussa että tässä on niin helpot stemmat että siihen ei ammattimuusikkoa tarvita paitsi tapaus jolle ojensi nuotit tämä tapahtui kaikkien kuullen

T: "Seuraavaan periodiin en halunnut mennä ja sain rehtorilta luvan olla pois. Kerroin rehtorille myös kaikki menneet tapahtumat, mitä muistin. Hän kuunteli ja oli ymmärtäväinen. (Olen aina pitänyt rehtoristani.) Hän sanoi, että unohda ne menneet. Katso tulevaisuuteen. Tapauksesta ei seurannut mitään konkreettista. Olin uudella opettajalla 1½ vuotta, kun soitin D-tutkintoni. En halunnut, että entinen opettajani tulee kuuntelemaan tutkintoani, koska minulla oli niin paljon kaikenlaisia tunteita ja selvittämättömiä asioita häntä kohtaan. Piste i:n päälle tuli, kun näin hänen tulevan paikalle tutkinnon alussa, joten pyysin häntä poistumaan. Koko vyyhti on edelleen olemassa. Viikko tutkinnon jälkeen tuli kutsu rehtorin kansliaan. Julkiseen tilaisuuteen kun saa tulla kuka vaan. Rehtori syyllisti minut."

T: "D-tutkinnon palautteen saamisen koin pintapuoliseksi. Viimeisin opettajani ei antanut minulle mitään palautetta henkilökohtaisesti. Kavereittenikin kommentit koin pintapuolisina. Minua kyllä vertailtiin tauolla johonkin suomalaiseen musiikin suurmieheen ja ennusteltiin, että minusta tulisi jotain vastaavaa. (Aiemmin olin saanut kavereilta hyvin kannustavia kommentteja, että 'älä anna nousta hattuun, vaikka soitatkin hyvin'.) Tutkinnon jälkeen opettajani kiitti kädestä äitiäni sekä tyttöystävääni, mutta ei minua."

pian D-tutkinnon jälkeen opiskelija ei enää koskenut instrumenttiinsa lukuisat joulukeikat jäivät soittamatta eikä hän ilmoittanut kenellekään mitään hän oli alkuvuodesta soittanut opettajalleen lyhyen puhelun ja kertonut olevansa sairaslomalla opettaja oli toivonut hänen tulevan pian takaisin eikä keskustellut asiasta enempää koko opiskelupaikan menetys oli myös hilkulla

T: "Minulla oli tarve puhua tapahtumista ja tunteistani. Oli tarve puhua opettajanvaihtoa koskeneista asioista. Miten sellainen hoidetaan, ettei tarvitse jäädä vain odottamaan? Voiko opettaja itse huomata tilanteen toimimattomuuden jne.? Oli paljon ahdistusta sisälläni. Olin ottanut yhteyttä opiskelijaterveydenhuoltoon jo paljon aikaisemmin."

Terveystenhoidossa oli pitkät jonot, ei mitään mahdollisuutta pitkään aikaan. Tappaus pääsi sentään oppilaitospastorin puheille jo samalla viikolla, kun tarve ilmeni. Sitä kesti puoli vuotta. Sen jälkeen hän pääsi opiskelijaterveyden huoltoon psykologille, ja sitä kesti vuoden. Kuitenkin kolmen tapaamisen jälkeen olisi pitänyt päästä psykiatrille, jotta asia olisi edes siinä vaiheessa hoidettu tehokkaasti ja heti, niin kuin kuuluu. Silloin olisi ollut mahdollisuus hoitaa koko asia kuntoon kerralla, ja seuraukset olisivat olleet lievemmat. Oppilaitospsykologin käynnit loppuivat kesällä 2010. Sen jälkeen opiskelija oli "tyhjän päällä" elokuusta seuraavaan maaliskuuhun. Kelakorvauslausunto tuli vasta maaliskuussa 2011. Psykoterapiaan pääsy kesti siis kaiken kaikkiaan kaksi vuotta.

Entä mitä tapahtuu, jos musiikkiunelmissaan pahasti pettynyt ihminen ryhtyy itse musiikkia harrastavan lapsen vanhemmaksi, musiikkikasvattajaksi, musiikkiterapeutiksi tai -kriitikoksi? Mikäli pettymystä ei ole käsitelty, se värittää jatkuvasti ihmisen toimintaa, ja pyrkii tavalla tai toisella toistumaan. Tiedostamaton tavoite asettuu *menetetyn hallinnan palauttamiseen*. Tämä johtaa periaatteessa kahteen suuntaan: empatiaan ja ihmisen musiikkisuhteen traagisuuden syvälliseen ymmärtämiseen tai julmiin vaatimuksiin, vajavaisuutta koskevaan ylenkatseeseen ja suvaitsemattomiin musiikkiasenteisiin. (Lehtonen 2004, 50.)

T: "Yhteiskunnassamme käymme läpi henkisen pahoinvoinnin seurauksia, ja joudumme maksamaan siitä kaiken, minkä olemme omassa ahneudessaamme hankkineet. Jos olisin saanut opintoni valmiiksi suunnitellun aikataulun mukaan (jäljellä oli vain yksi kevätlukukausi), olisi se tullut myös yhteiskunnalle paljon halvemmaksi. Kukaan ei ota vastuuta! Se siirtyy aina seuraavalle."

opiskelija on menettänyt myös taloudellisia etuja ja paljon keikkoja joista olisi tullut omia tuloja joku asiantuntija osaa laskea kustannukset mitä pelkästään yhdestä tällaisesta tapauksesta koituu yhteiskunnalle kaikenlaiset lieveilmiöt internetin

välityksellä leviävät ideologiat ym saavat nuoret koukkuun näkymätön sairaus peittyy näkymättömään tai näkyvään sairauteen ja muuttuu yhä monimutkaisemmaksi narsisteista kirjoitetaan jo kokonaisia kirjoja ym

mutta onhan meillä se musiikin parantava vaikutus jota kaikki tieteelliset tutkimukset todistavat radiossa oli vähän aikaa sitten ohjelma missä kerrottiin että suomessa on tällä hetkellä lähes 50 000 syrjäytynyttä nuorta lehdistä saa lukea tämän tästä miten nuorten mielenterveysongelmat lisääntyvät opintonsa keskeyttäneitä on paljon opintonsa kokonaan lopettaneita on paljon muillakin aloilla

Oma isäni oli Tappauksen iässä ollut jo monta vuotta sodassa... Nuoret sotivat nykyään vähän eri tavalla. Niin maailma muuttuu, vai muuttuuko?

6.2 Tulevaisuus

Avoin

7 Loppulääkitys

7.1 Ura-maniasta

Tiedämme, että suureksi osaksi ongelmat johtuvat henkilökohtaisen motivaation puutteestamme. Kielteinen henki on tuhoisaa ja vie motivaatiomme. Ihmisten olemus muodostaa hengen, ilmapiirin, missä työskentely ja oppiminen tapahtuvat. Opetuksessa tulisi reagoida oikealla hetkellä eikä vaatia väärällä hetkellä suoriutumista esim. tutkinnoissa, "ura-manian" hengessä.

Mielikuvitus työskentelee valon ja pimeän, etsimisen ja kysymysten välimaastossa. Jos opettaja osaa pitää oman mielikuvituksensa valveilla, tosiasiat eivät jäähmety "tosiasioiksi" ja vain sulkeviksi toteamuksiksi, vaan avaavat oppilaalle uusia mahdollisuuksia ja luovia ratkaisuja. Ihmisen tekemisessä ilmaisu löytää muodon.

Kehittyminen tapahtuu siten salaa piilossa, niin kuin porkkanan kasvu, emme näe sitä. Ura-maniasta pieni anekdootti: Eräällä kesäleirillä oli opiskelija, jolla oli huumoria. Hän oli viulisti ja painiskeli silloisen kenraalibasso-opintojen kanssa ja totesi jonain epätoivon hetkenä: "Kirjoittakaa hautakiveeni, että kenraalibasso jäi suorittamatta."

"Yhteisen sosiaalisen tiedon oppiminen on elintärkeää, mutta jos oppisuunnitelmat eivät ole tarpeeksi kiinnostavia ja tulevien aikojen hengen mukaisia, silloin oppilaille opetetaan kyllästymistä tiedonsaantiin ja vanhempien maailmaan. Tulevien aikojen hengellä tarkoitan kriittisyyttä ympäristömme ilmiötä kohtaan, varauksellisuutta tietojen todenperäisyydestä." (Gothoni 2001, 129.)

Kun ja jos oppilas ei "edisty", opettajan olisi hyvä muistaa, että jokaisen sisällä on varmasti enemmän, kuin hän pystyy ilmaisemaan itsestään. Täydellisyys ei merkitse mitään kylmää valmistumista. Mahdollisuus muutokseen piileksii aina jossakin.

7.2 Mitä on tapahtunut ja miksi?

Oppilas kokee, että kaikki pitävät luonnollisena hänen sairaslomaansa, samoin kuin sitä, että hän on lahjakas. Kukaan ei siis kyseenalaistanut hänen lahjakkuutensa määrää. Kukaan ei ole myöskään kysynyt, mikä sairaus hänellä on, eikä sitä, miten hän voi. Nykyinen opettaja toivoi lyhyessä puhelussa, että oppilas palaisi mahdollisimman pian takaisin. Nyt on kulunut vuosi. Oppilaitoksilla ei tunnu olevan valmiuksia kriisiavun järjestämiseen, jotta ongelmat voitaisiin käsitellä mahdollisimman pian. *Mitä siis on tapahtunut ja miksi?* Opiskelija ei siis itsekään tunnu käsittävän, miten tässä näin kävi. Hänen oli määrä valmistua puolen vuoden kuluttua siitä, kun hän lopetti kokonaan soittamisen harrastettuaan ja opiskeltuaan ko. instrumenttia alle kouluikäisestä saakka.

Opiskeluuni kuuluvien Haaga-Helian luentojen vieraana oli jokunen viikko sitten musiikin tohtori, läänintaiteilija Ava Numminen. Puheena olivat mm. aivotutkimukset. Ohjaajat toivat esiin mm. sen, että vasta 21-vuotiaan aivot ovat kehittyneet niin, että hän voi ennakoida asioiden seuraamuksia. Nykyään, kun nuoret ovat jo 18-vuotiaana täysi-ikäisiä, voi käydä niin, että nuori jää yksin ongelmiensa kanssa.

Esitin Ava Nummiselle Haaga-Heliassa kysymyksen, mitä mahtaa tapahtua sellaisen muusikon aivoissa, joka on koko ikänsä soittanut ja lopettaa kaiken kuin ”seinään”. Mehän olemme nykykäsityksen mukaan ”holistisia” ihmisiä, toisin kuin esimerkiksi 1700-luvulla, jolloin tunne erotettiin ajattelusta. Miten esimerkiksi keho reagoi, kun kaikki aikaisemmat fyysiset soittotottumukset loppuvat? Vieressäni istuva opiskelijatoverini vastasi ensimmäisenä, että hänen mielestään ”se on tullut jostain ulkopuolelta”. Sen jälkeen Ava Numminen sanoi: ”Eihän se ole itseltä pois, jos jeesataan sitä muusikkokaveria”.

7.3 Arnon Kuuri / Vinttiympyrä © Aino-Helena Lindén

Vinttiympyrä-diagrammini syntyi tämän prosessin puolivälissä. Se on oman opettajuuteni synteesi, kasvuprosessin vastaus, jonka esi-isä näkyy liitteessä 1. Olen työssäni yrittänyt soveltaa molemmissa ympyröissä esittelemiäni asioita. Hämäräsokeudessa olen käyttäytynyt toisinaan suorastaan kömpelösti ja näyttänyt naurettavalta ja saanut kokea vastarintaakin. Olen siis kokenut pedagogisen kohtaamisen ongelman. Kurssitutkintovaatimuksissa löytyy vieläkin vanhoja malleja, joihin persoonankasvua voi olla vaikea mahdollistaa.

Nyt suunnistamaan, mitä löytyy vintiltä: piirrä ympyrä, avaa mieli uuteen ilmaisuunsa.

I LUOVASTI VIISAS

Sanoja luovuudesta ja viisaudesta

- luoda, luo, luovasti, luominen, luovuus, viisas, viisaampi, viisain, viisastelija, viisaus, viisaasti veisata
- luo viisautta
- keksi uusi ilmansuunta

II TOTUUS

- totta toinen puoli, ihanko totta (oppilas lopetti)
- jokaisella on omat ”pankkisalaisuutensa”
- tutki ja kyseenalaista ”säästösi”
- luo uusia totuuksia, onko niitä

III TAHTO(LAJI)

Mitä tahdon?

- tahtotila
- miten tahdon hyvinvointia
- luo omaa tahtoa
- tahdonko arvon vai Arnon?

”TAHTOLAJI” tarjoaa nyt pienen kertomuksen arvomaailmoista: Ajaessani viikonlopuksi kotiini avasin autoradioni. Kuulin rauhoittavaa renessanssimusiikkia. Ajattelin, että kyseessä on ehkä Riston valinta tai joku ”Välilevylaboratorio”. Samalla painoin kaasua, jotta ehtisin pankkiin ajoissa hoitamaan laina-asiaani. Johanna Korhonen aloitti puheen: ”On olemassa liikennesääntö, (siis korostetusti, se on olemassa) jossa sanotaan, että autoilijan pitää pysähtyä, jos jalankulkija on ylittämässä katua. On ajettava sellaisella nopeudella, että jalankulkija voi esteettä kulkea.” Hän kertoi, että Ruotsissa saa helposti sakot, jos ei noudata tätä sääntöä. Kotini on kaupungissa, jossa jostain syystä em. sääntöä noudatetaan. Vanhukset ylittävät kävelyapujensa kanssa katuja edes katsomatta tuleeko autoja! Korhonen jatkoi: ”Arvoja tulee ja menee, kysymys on tahtotilasta. Miten tahdon?” Ja minä ehdin pankkiin...

Miten tämä nyt taas liittyy musiikkiin? Keskustelin Tappauksen kanssa. Hän vertasi musiikkioppilaitosta bussiin, joka ajaa liian suurella nopeudella, jolloin jalankulkija on uhkaavasti jäämässä alle. Yksittäinen ihminen pystyy reagoimaan nopeammin tällaisessa tilanteessa, jossa valot ovat samalla vaihtumassa keltaisesta punaiseksi. Ratkaiseviin eloonjäämisen toimintoihin sisältyy usein juokseminen – paetaan saalistajaa tai juostaan pakenevan saaliin perään. Esi-isiemme piti reagoida nopeasti, erittelemättä tilannetta. Nopeuden ja emotionaalisen järjestelmän yhteys näyttää olevan useiden aivotutkimusten perusteella elämän säilymisen ja lisääntymisen kannalta merkillepantavaa. Nopeimmin reagoivat pystyivät paremmin elämään ja siten siirtämään geeninsä seuraavalle sukupolvelle.

IV KAUNEUS

Mikä on kaunista?

- luo esteettisesti kaunis oppimisympäristö
- mikä on kaunis teko?

- voiko rumuudesta löytää kaunista?
- luo kauneutta

V HYVYYYS

- hoitoetiikassa tunnetaan "hyvän tekeminen ja pahan välttäminen"
- luo uusia hyvyksiä

VI HYMY

- tutki otsaryppyjäsi, onko niitä
- muista hymyillä
- luo uusia hymynaiheita
- naura itsellesi ja opettajallesi

VII KYYNELEET

- kyyneleen arvo (liite 6)
- kuuntele sävellys "Kyynelketju" (Tomi Räisänen)
- Suomen kansan kyyneleet tänä päivänä?
- milloin itkit viimeksi soittotunnilla?

VIII KOSKETUS

- kosketus herättää mielikuvia: pianistin kosketus, koskettaa, koskettava esitys, kivun kosketus (esim. kun olet harjoitellut esim. "naaman rullalle"), myös nykypäivänä koskemattomuus, ennen karttakepin kosketus, näpit irti oppilaasta...
- tunnistus
- luo uusia kosketustapoja

IX RUKOUS

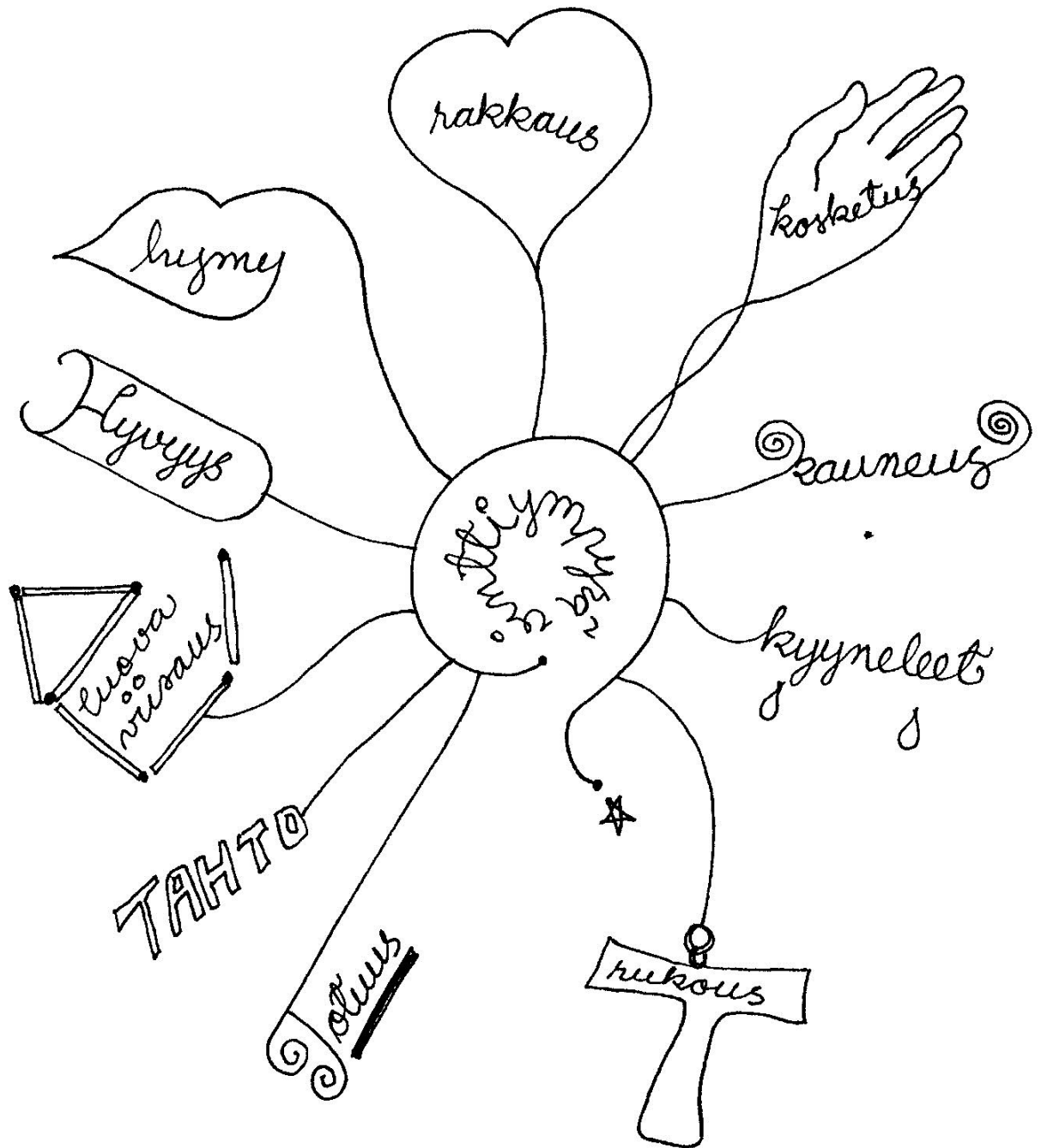
- Tapahtukoon Sinun tahtosi...

X RAKKAUS

- tahdotko rakastaa myötä ja ...
- ohitetaanko sydän?
- rakasta itseäsi niin kuin rakastaisit itseäsi
- "Follow those who follow you"

"On yleisesti hyväksytty, että ajatuksemme ja muistomme kohoavat lukemattomista kytkennöistä, joita hermosolut muodostavat. Toisin sanoen kaikki elävät asiat muuttuvat maailman vaikutuksesta, myös maailma muuttuu elävien asioiden vaikutuksesta." (Levitin 2010, 94)

Tästähän näyttäisi syntyvän "Konsiksen 10 kutsua". Tämä on minun tieni oman itseni rytmiin pääsemiseksi ja kaiken kohtaamisen onnistumiseksi. Työ ei lopu koskaan.

Kuvio 1 Vinttiympyrä

XI Raskaan "suunnistus"-ponnistelun jälkeen: syö pizza, juo kahvit ja viritä... Ja sitten läksy: etsi joihinkin (mielellään kaikkiin) tunnetiloihin ja "hakusanoihin" vastaavat musiikit. Pyydä sitten erilaisia eläviä (ei tapettuja) yhtyeitä esittämään vaikka joku "Tahto"-kappale, tai veisatkaa itse viisaasti hyvässä tahtolajissa. Kirjaa ylös säveltäjien nimet, esittäjien nimet ym. tarvittavat tiedot ja tallenna ne sitten Konsiksen kovalevylle ja omalle "etanamuistillesi" (lue pitkäaikaismuisti). Voit kirjoittaa kertomuksen ja sitten vaikka säveltää sen. Etsi lisää toteutustapoja. Jos tämä idea ei sytytä, keksi omia toteutustapoja.

Näin teoreettisessa "ympyrässä ollessamme" Harnoncourtin antama oppitunti: "Nykyään yleisimmin käytetyssä viritysjärjestelmässä ei ole sävellajikarakteristiikkaa, sävellajien erilaista luonnetta" (Harnoncourt 1986, 94).

Haluan esittää myös kysymyksen kaikille musiikkioppilaitosten rehtoreille, opettajille ja muillekin taiteilijoille: "Miten menettelisitte kuvaamassani tapauksessa (mikä ei siis ole keksitty juttu)? Jos omalle lapsellenne olisi käynyt näin – jos lapsenne olisi halunnut opiskella musiikin ammattilaiseksi? Ja yhtäkkiä hän ikään kuin katoaa kaikesta, koko hänen elämäntyönsä on tyhjän päällä. Miten kalliiksi tuleekaan yhteiskunnalle kaikki tällainen? Kenelle se kuuluu?"

Tässä kosmoksen äärettömyydessä oman minuuden säilyminen, kehittäminen ja tutkiminen ovat mielestäni identiteetin rakentumisen kannalta keskeisiä elementtejä. Näkyväksi tuleminen pitää yllä elämän tasapainoa. Näkymätön osa, sisäinen yö, on osana näkyvää. Jokainen on oman muutoksensa pajamestari.

Koettuani kohtaamisen lempeyden Ari Glagen Rytmikka-kurssilla voin allekirjoittaa hänen sanansa: "Yhteisössä elämiseen, ongelmanhallintaan ja innovaatioon liittyvät taidot kehittyvät ja ovat vahvasti riippuvaisia kulttuurisesta ja rytmisestä ympäristöstä, jossa elämme. Rytmikkaan liittyvät pedagogikat ja prosessit sekä erityiskysymykset ovat keskeisiä tekijöitä elämänhallinnassa kulttuurisen yhteisöllisen olemassaolon näkökulmasta." (liite 1)

Opettajuuden uusia ulottuvuuksia on ilmassa. Elämme "tehoysteiskunnassa", jossa tuloksia pitää saada mahdollisimman nopeasti ja paljon. Oppilaan mielenmaisemaa ei voi tasata, kuten sivilisaatio alistaa toisinaan maiseman käyttöönsä. Opettajan uusi työkalu voisikin olla eräänlaiset "vaellussandaalit" – henkisessä mielessä. Oppilaan luokse ja oppilaan kanssa opettaja voisi ikään kuin vaelttaa tutkien yhdessä ja myös yksin maisemia ja tehdä havaintoja siitä. Opettaja on se, joka tuntee maiseman, jossa kuljetaan, mutta hän ei tarkalleen tiedä minne polku voi johtaa. Luonnosta löytyy lukematon määrä uusia ja yllättäviäkin asioita. Luonnossa kulkiessa voi tulla karhu vastaan, tai "karhu, on sun takana" (suomennos Harri Setälä, liite 1). Miten siis menetellä? Sellaisessa tapauksessa ei kysellä, kumpi on opettaja, kumpi oppilas. Opettaja joutuu siis kohtaamaan myös vaikeita asioita. Uusimalla ajattelumallejaan ja vaalien luovuutta niin opettaja kuin oppilas pääsevät kohtaamaan mielenkiintoisia oppimaisemia.

The colours of the rainbow
 so pretty in the sky
 Are also on the faces of people going by
 I see friends shaking hands
 Saying "How do you do"
 They are really saying "I love you"

Loppuu työ tähän.

alias Aino Gamala

Lähteet

Banda Reggae Papagaio 2008. Seremonia popular. Äänitteen esipuhe.

Gothi, Ralf 1998. Luova hetki: esseitä matkallaolosta musiikissa. Helsinki: Ajatus.

Gothi, Ralf 2001. Pyörikö kuu: 12 yksinpuhelua musikaalisesta elämästä ja yhteyksien etsimisestä. Helsinki: Ajatus.

Harnoncourt, Nicolaus 1986. Puhuva musiikki: johdatusta musiikin uudenlaiseen ymmärtämiseen. Helsinki: Otava.

Heinonen, Felix 2010. Näkymiä musiikin opiskelusta Nyky-Suomessa. Opinnäytetyö. Tampere: Tampereen konservatorio.

Hänninen, Riikka 2007. Hiljaisuuden opetuksia. Sibelius-Akatemian opiskelijoiden kokemuksia harmonisesta laulusta. Tutkielma. Helsinki: Sibelius-Akatemian Musiikkikasvatuksen osasto.
www.harmoninenlaulu.fi

Klemetti 1943. Kuvat kulki. Helsinki: Wsoy.

Kurkela, Kari 1997. Mielenmaisemat ja musiikki: musiikin esittämisen ja luovan asenteen psykodynaamiikkaa. Helsinki: Sibelius-Akatemia.

Lappi, Mervi 2004. Opettajan ja oppilaan välinen vuorovaikutus huilunsoiton alkeisopetuksessa. Pro gradu -tutkielman tiivistelmä. Jyväskylä: Jyväskylän yliopiston musiikin laitos.
<https://jyx.jyu.fi/dspace/bitstream/handle/123456789/9897/G0000525.pdf?sequence=1>

Lehtinen, Aki Petteri 2010. Helsingin Sanomat, B1-liite 29.6.2010.

Lehtonen Kimmo 2004. Maan korvessa kulkevi... Johdatus postmoderniin musiikkipedagogiikkaan. Turun yliopiston kasvatustieteiden tiedekunnan julkaisuja. Turku: Turun yliopisto.

Levitin, Daniel J. 2010. Musiikki ja aivot. Ihmisen erään pakkomielteen tiedettä. Helsinki: Terra cognita oy.

Marjanen, Kaarina 24.10.2011. Musiikki rakentaa yhteiskuntaa. Kannanotto korkeakouluja uhkaavista tuntuvista leikkauksista. Keski-suomalaisen mielipideosasto.

Moisala, Pirkko 1994. Musiikki 3 ja 4/1994. Suomen musiikkitieteellisen seuran julkaisu.

Mullova, Viktoria 2009. Sonatas & Partitas for Solo Violin. Äänitteen esipuhe. Onyx 2009.

Multaharju, Ira 011691233/2009. Agô – tehkää tilaa! – Afroamerikkalaisen seremonian ulottuvuudet rakentamassa identiteettiä – . Pro gradu -tutkielma. Helsinki: Helsingin Yliopiston uskontotieteen laitos.

Oksanen, Osmo 2007. Suuri käsialakirja. Helsinki: Otava.

Pöyhönen, Markku 2004. Licensiaattityö. Jyväskylä: Jyväskylän yliopisto.

Ratia, Sanna 2004. Miks mä soitan. Pro gradu -tutkielma. Jyväskylän yliopisto.
<https://jyx.jyu.fi/dspace/bitstream/handle/123456789/9971/G0000755.pdf?sequence=1>

Räsänen, P., Arikoski, J., Mäntynen, P., Perttula, J. 1999. Opettajuuden psykologia. Toinen painos. Jyväskylä: Julkishallinnon koulutuskeskus oy.

Sallila, Pekka Malinen, Anita 2002. Opettajuus muutoksessa. Aikuiskasvatuksen vuosikirja, 43. vuosikerta. Helsinki: Kansanvalistusseura.

Taiteen perusopetuksen musiikin laajan oppimäärän opetussuunnitelman perusteet 2002. Opetushallitus.

Tikkanen, Irma 2005. Opettajuus opiskelijan palautteen valossa. Kehittämishanke. Helsinki: Helia.

Vainio, Riitta 21.11.2011. Tukitöitä ei tule 25-30 -vuotiaille Helsingin Sanomien Kotimaa-osasto.

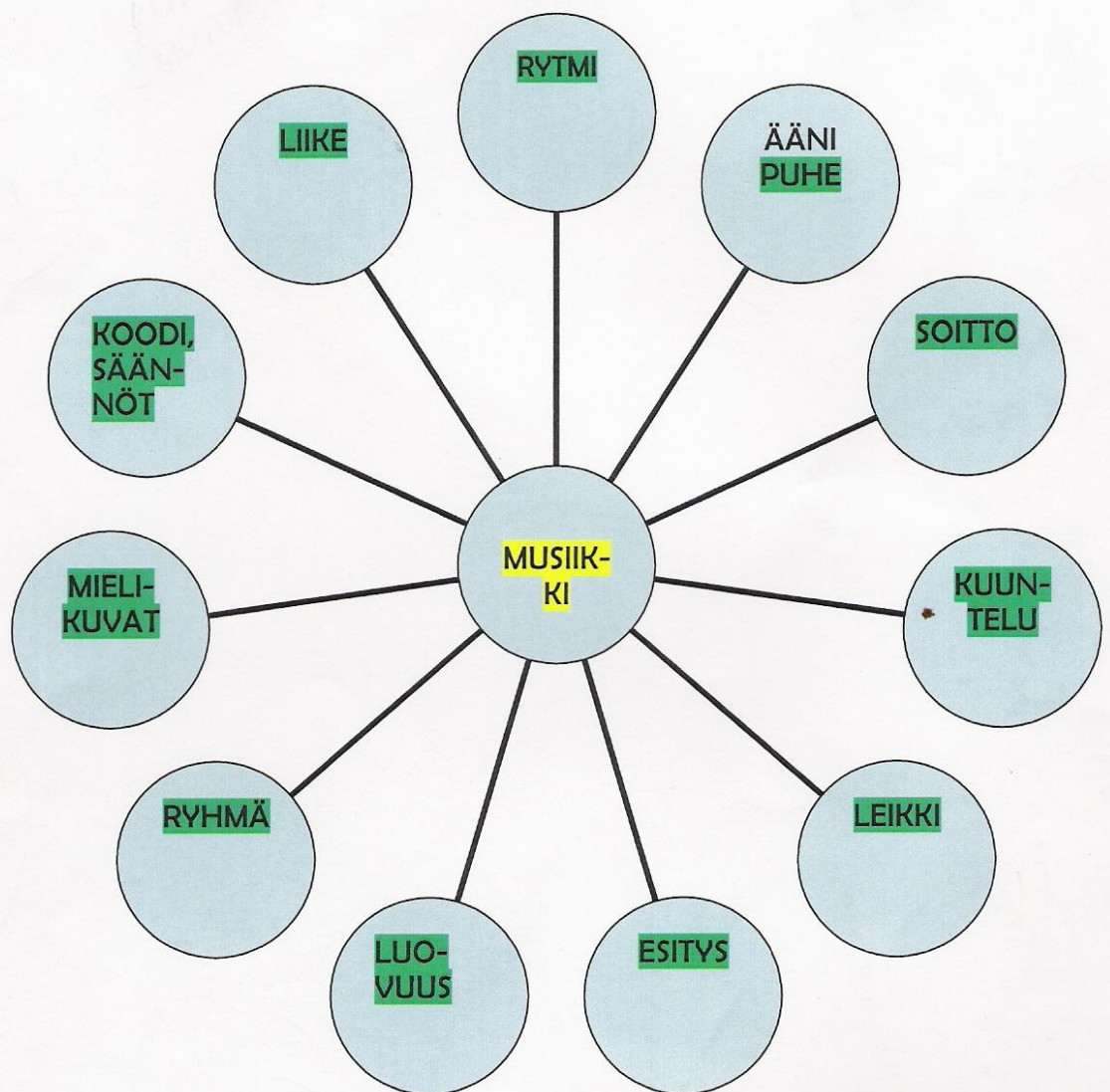
Vuorikoski, Marjo, Törmä, Taina (toim.) 2004. Opettaja peilissä: katse ammatilliseen kasvuun. Vantaa: Kansanvalistusseura.

Musiikillisen kasvun diagrammi. Rytmikka 2008. Sibelius-Akatemia
www.paukepiiri.fi

MUSIIKILLISEN KASVUN DIAGRAMMI

Ciro Paduano/ 2008

Sovellus, käännös Harri Setälä

Haaga-Helian musiikkipedagogian ryhmätyö: Miten uudistaa pedagogiikkaa?

